

2 Korinti

Pauloŋe Korinti yen̄gât ekap bet̄jan kulemgum katyiŋgiop.

O bukulipne,

¹ Yen Korinti kapi ambolipŋe otmu Akaia hânâñ kapi nombotŋe tatmâ arap ya ambolipŋe orop Yesu Kiristohâlen biwiyeŋeŋe kepeim tem lâuwaŋgim manjetgât Anitâŋe meyehop. Nâ Paulo. Emelâk Awonnenŋe Anitâŋe Yesu Kiristohât aposolo sâm âi nihiop ya mem mansan. Otmu bukunenŋe âlâ, kutŋe Timoteo, yâkŋe nâ orop tânahom mansait. Netŋe heroŋe nâŋgâyîŋgim ekap yu kulemgum katyiŋgiait.

² Awoŋnenŋe Anitâ otmu Kudânenŋe Yesu Kiristo yâkŋe en̄gatyetŋeâk otmâ nâŋgâyîŋgim tihityeŋe otmutâ biwi nâŋgân nâŋgânyeŋeŋe kepeiakmâ konohâk otmâ sânduk sâekgât nâŋgâyîŋgim ultgum gaman.

Anitâŋe biwi sânduhâñ katnenekmap.

³⁻⁴ Umatŋe topŋe topŋe teteningimawâñ Awonnenŋe Anitâ, Tihit tihit otmu Biwi Sânduk Amboŋarje mem heweweŋ tuhunenekmâ biwi sânduhâñ katnenekmap. Yakât nâŋgâm Kudânenŋe Yesu Kiristo âwâŋe mepaem mannom. Otmu bukulipnenŋe yen̄gâlen umatŋe topŋe topŋe teteyiŋgiwuap nenŋe gurâ yâkât wâtŋan kinmâ yan mem sânduk tuhuyeknom. ⁵ Emelâk Kiristonje ikŋe den pat âlepŋe ekyongominiop ya nâŋgâjetâ gemu bet pilâm mem âlâlâ tuhuŋjetâ sâtgum muop.

Otmu nenje yâkâlen biwinenjae kepeim tem lâuwaŋgim den pat âlepje lohimbi ekyongomunje nombotjae nâŋgâjetâ gemu bet pilâm emelâk Kiristo mem âlâlâ tuhuwi yakât dopjeâk mem âlâlâ tuhuneneksai. Yawu gârâmâ biwinenjae Kiristo orop hikuakmâ konohâk otmu mansain. Yakât otmâ mem âlâlâ tuhunenekmaiân yâkje mem heweweŋ tuhunenekmu biwi sânduhâan manmain. ⁶ Otmu yene Kiristohâlen biwiyeŋjae tiŋâk kepeim manjetâ manman kârikjan katyekbuapgât nâŋgâm netje tem lâuwaŋgim manmutje umatje âlâlâ kaknetjan yâhâmap. Yâhâ umatje âlâlâ kaknetjan yâhâmap yan ikje wâtjan kinmâ biwinetjae yâkâlenâk kepeim manmutje biwinetje ki orotok sâmap. Otmu yen gurâ yawu manjetâ umatje âlâlâ teteyiŋgiwuawân biwiyeŋje ki orotok sâwuap. ⁷ Yene yawu manmâ ki lohotje otnomai yakât nâŋgâm enget yâhâp ki otmait.

⁸ Bukulipne, emelâk Asia hânân manbit yan umatje dondâhâlâk kaknetjan yâhâmu hâhiwin nâŋgâwit yakât yuwu sâmune nâŋgâjet. Umatje ya kaknetjan yâhâmu biwinetje orotok sâop yan mumutje hâknetje sânduk sâwuapgât nâŋgâwit. ⁹ Otmu emelâk Anitâŋe mundomgât sâpje kalop ya tetenitgiwomap sâm biwinetje memâk manbit. Yawu gârâmâ netje wâtnetjanâk torokatmâ mandomgât dop ki tap. Yakât nâŋgâmutje haŋ sânitgiâkgât Anitâŋe nâŋgâmu umatje yu kaknetjan yâhâop. Umatje yu kaknetjan yâhâmu yan biwinetjae yâkâlen kepeim wâtjan kindehât mem heweweŋ tuhunelehop. Yawu tuhunelekmâ yan lok mumuŋambâ

mem yahatyekmu mannomai yakât dopneâk mâmâje otnitgimu biwinetje huruŋ sâmu manman âlepñan manbit. ¹⁰ Yawu otmâ umatje kaknetjan yâhâop yapâ menelehop. Otmu sâp âlâen umatje âlâ kaknetjan yâhâwuawân yawuâk yapâ menelekmâ manman âlepñan katnelekbe sâm ki pâpguwuap. ¹¹ Yawu gârâmâ yuwu sâmune nângâjet. Umatje kaknetjan yâhâwuap yan yen lok kingitje orowâkje biwiyeñanje hikum netgât nângâm Anitâ ulitgunomai. Anitâ ulitgujetâ yawuâk tepñe nângânitgimu hâmenetje kinbuap. Yakât otmâ netgât sâm heroje otbañgim mepaenomai.

¹² Yeñe nângâm bâlenihimaihât yuwu sâmune nângâjet. Anitâhât Wâtgât mâmâjahât Heakje mâmâje otnihimu yen otmu lohimbi belângen manmai den perâkje âlâ ki ekyongom gaman. Otmu yu me ya otyingiman ya gurâ uwawapje bia otyingiman. Yawu otyingiman yan lohimbi belângen manmai ya yengât orotmeme me nângân nângân ki watmâ otyingiman. Yakât otmâ Wâtgât mâmâjahât Heakje biwine ekmu ârândâŋ oap yawu biwinanje nañgan. Yakât otmâ ki aŋulakmâ mansan. ¹³ Emelâk den kulemgumune sâlikum topñe nângâm hengeñgurjetgât den ya topñambâek kulemgum katyinjiwan. ¹⁴ Yawu gârâmâ yengâlen gâtje nombotjanje den ya sâlikum nâhât biwinan girawu tap yakât nângâjetâ ki keterakyiñgimu nângâm bâlenihim gai. Yawu gârâmâ biwinan tap yu nângâm hengeñgum ewe katnekjetgât biwine mem mansan. Ewe katnekjetâ biwinenjanje hikuakmâ konohâk otmu Kutdânenje Yesu Kiristo

âwurem gewuawân yâkât senjan kinmâ heroje nañgañginom.

Pauloje Korinti kapi ariwuapgât nângâmu umatje otmu pilâop.

15-16 Yâhâ yeje heroje nângânihim mansai yakât ki nângâm ketet otman. Emelâk Epeso kapiânak tatumâ den yuwu katyinqiwan.

“Kapi Yu pilâam Makeronia hânâan ariwom yan angoân saru hâtikum yejgâlen takamune tipiye tatnom. Tipiye tatumâ mâtâp menihinetâ Makeronia hânâan kapi tipi tapi tatumâ arap ya ambolipje yekmâ benje âlâkuâk yejgâlen âwurem takamune tatnom. Otmu yapâ yazuâk mâtâp menihinetâ Yuraia hânâan ariwom.” **17** Biwinanje yawu nângâm den ya yejgâlen katmune takamu ekbi. Sâp yan mâtâp biatmu yejgâlen ki takawan. Yakât otmâ nâhâitje “Taka nenekbom sâop yamâ imbiâk sâop,” yawu mon nângâwi. Nâne yu me ya otbom sâm ekyongoman yakât kakjan ninahâlâk nângâmune yahatmu nângân nângân âlâ ki hâukuman. Me biwi yâhâp ki otman.

18-19 Yâhâ Anitâmâ bulâje Amboje. Yakât otmâ yâkje den imbiâk ki eknongomap. Yakât otmâ nâje Sila yet Timoteo orop Anitâhât nanje Yesu Kiristo yâkât den pat âlepje ya kâsikum yingiminiwin yan Kiristone den imbiâk eknongominiop yawu sâm ki ekyongominiwin. Yâkje Anitâhât den bulâje eknongominiop ya nenje gurâ tâj tâjâk ekyongominiwin. **20** Otmu emet inânjan Anitâje nen Yura lohimbi otmu yen pâku lohimbi tihitnenje otmâ ikje hoj bawaqe

hângângumu ge manman âlepñan katnenekbuap sâm den hikuop. Yâhâ Yesu Kiristonje hohetenñjan tetem manop yâkâlen den yakât bulâje aksisihâk tetem hengeñguop. Yakât otmâ nenne bulâje yakât nângâm “ya bonjanâk” sâm Anitâ mepaemain. Anitâ iknak mâmârje otningimu Kiristohâlen biwinenñanje tiñâk kepeim kârihem manmain. [21-22](#) Yawu manmâ yâhânehât Anitârje menenekmâ nine nanne baratne sâm pat kuniñgiop. Pat yakât bulâje ki biatningiâkgât Wâtgât mâmârjhât Heak hângângumu ge biwinenñje mem heweweñ tuhunenekmap. Yakât otmâ hâmbâi Anitârje menenekmâ iknjan torokatnenekmu manman kârikjhât bulâje menom yakât nângâm eñgat yâhâp ki otmain.

[23-24](#) Yençâlen ki takawan yakât yuwu sâmune nângâjet. Yençâlen tako kuwikyekmâ den sâyingiwomgât nângâmune umatñe olop. Yawuhât otmâ Epeso kapi pilâm Makeronia hânân tâj tâjâk takawan. Yeñe Kiristohâlen biwiyeñanje kepeim mansai. Yakât otmâ den wuân me wuângât nângâjetâ bulâje otmu lâum manjetgât nen Kiristohât aposololipñanje ki meme sâsâ tuhuyekmain. Yawu otmâ yeñe biwiyeñanje kepeiakmâ konohâk otmu herone nañganjinjet sâm yen orop buku orançim tânahom mansain. Den yan yu Anitârje nângâmu bulâje oap.

2

[1](#) Yâhâ emelâk yençâlen tako den sâyingiwan yan yençâlen gâtñe nombotñanje nângâm bâlenihowi. Yakât otmâ âlâkuâk tako den sâyingimune tepyerje bâlemap sâm pilâm yuân tohowan. [2](#) Yawu gârâmâ

yengâlen takâ den sâyiñgimune tepyeñje bâleop mâne yengu yawuâk otmâ tep hero kakñjan ki katnekbâi. ³ Yâhâ nâje topñe katmâ Kiristohât den pat âlepñe kâsikum yingiminiwan. Yakât otmâ yeñje otbi mewi yakât nângâm yeñje yawuâk otmâ mannomai, yazu biwinanje nângâwan. Yakât otmâ yengâlen takawan mâne tep heronje kakñjan katnekbâihât dopñe otbâp. Yamâ takâ den sâyiñgimune nângâm bâlenihinomai nângâm pepa kulemgum katyinjimune ekbi. ⁴ Yazu gârâmâ biwinanje kepeiyekmâ mansan. Yakât otmâ pepa kuleguwan ya sâlikum nângâjetâ tepyeñje bâlewuap nângâm tepne nângâyiñgim dondâ isewan. Yazu otmâ ya sâlikum nângâm nâhâitje “Nângâningimap yanak pepa yu kulemgum katningimu takap,” sâm nângânomaihât yazu kuleguwan.

Lok âlâje otmâ tâpikguop yâkât tosa pilâwañgiwi.

⁵⁻⁶ Yenjâlen gâtne lok âlâje otmâ tâpikguminiop. Yakât otmâ lohimbi dondâje tep bâle pato nângâwañgim den âiân katbi. Den âiân katmâ sâm hârewañgim kewilâjetâ ari biwiñe gemu manmâ gap. Lok yanje yen orowâk manmâ otmu bâleop yakât otmâ yeñje kewilâjetâ manmâ gap yakât nângâmune ârândâj oap. Den sâm hârewañgiwi yamâ pesuk sâwañgimu yengâlen torokalakmu manjetgât nañgan. ⁷ Yâkje yazuâk tâtâem otmâ manmâ yâhâmu biwiñe momu yanak Kiristo betgumapgât yanak tosañe pilâm biwiñe mem heweweñ tuhujetâ orowâk mannomai. ⁸ Otmu tepyeñje nângâwañgim mansai yakât

nângâmu keterakbaŋgiâkgât buku otbaŋginomai.
 9 Otmu yeŋe nähât sât watmâ lok ya den
 âiān katmâ sâm hârewaŋginomai me bia yawu
 biwinanje nângâm pepa kulemgum katyinqiwan.
 10 Yâhâ otmâ tâpikguop yakât tosa ninahâk ki
 pilâwaŋgiwom. Aŋgoân yeŋe tosaŋe pilâwaŋgiwom
 yan yeŋgât nângâmune ârândâŋ otbuap. Yeŋe
 yawu otjetâ nâku yawuâk tosaŋe pilâwaŋgiwom
 yan Kiristoŋe yakât nângâmme ârândâŋ otbuap.
 11 Otmu Satan Manman bâleŋahât Amboŋane
 nen kerek hiliwahonehât kâitnongomap yakât
 topŋe nângâm heŋgenguin. Yakât otmâ lok
 yakât tosa pilâwaŋginom yanâmâ Satangât mâtâp
 maŋguwaŋginom.

Pauloŋe Epeso kapi pilâm Makeronia hânân ar-iop.

12 Otmu bukune Titoŋe yeŋgâlembâ takamu
 Toroa kapiâŋ penaŋgiakmâ yeŋgât den pat
 eknohomu nângâwom sâm Epeso kapi pilâm Toroa
 kapiâŋ ari mambotbaŋgiwan. Mambotbaŋgiwan
 yan Kiristo hoŋ bawaŋgim yâkât den pat âlepŋe
 kapi ambolipŋe kâsikum yinŋiwan. Kâsikum
 yinŋimune lohimbi dondâŋe yâkâlen biwiyeŋe
 katbi. 13 Yawu gârâmâ mambotbaŋgimune
 biatmu yaŋak yeŋgât nângâm dondâ gorânihiop.
 Yakât otmâ kapi ambolipŋe pilâyekmâ waŋga
 mem Makeronia hânân takawan. Takamune
 penaŋgiakmâ yeŋgât den pat ya eknohop.

*Kiristohât den pat ekyongoŋetâ nângâŋetâ âiloŋgo
 olop.*

14 Yeŋgât den pat eknohomu nângâm biwine
 sânduk sâmu Anitâ mepaewan. Nenŋe Kiristo

orop biwinenŋaje kepeiakmâ konohâk otmu manmain yan Anitâŋe mâmâŋe otningimu yâkât âi memunŋe bulâŋe tetemap. Mâmâŋe otningimu Kiristohât den pat âlepnej sâm haok tuhumunŋe hânjan kulemŋan arimap. Otmu nenŋe hotomŋe nâŋgâmunŋe âilonjgo otmap yakât dopneâk lohimbi hânjan kulemŋan manmâ arainje den pat âlepnej ya nâŋgâŋetâ âilonjgo otmap. ¹⁵⁻¹⁶ Nâŋgâŋetâ âilonjgo otmu Manman Amboŋaje mem hewewen tuhuyekmu Kiristohâlen biwiyeŋe katnetâ manman kârikŋahât pat kuyiŋgim. Lohimbi yanéâmâ den pat ya nâŋgâŋetâ hotomŋe âilonjgo pilâmap yakât dop otmap. Yâhâ lohimbi nombotje hiliwahonomaihât pat mansaiŋe ya nâŋgâŋetâ korokŋe pilâmap yakât dop otmap. Yakât otmâ nâŋgâŋetâ gemu bet pilâm hiliwahonomai. Lok girawuyaŋe âi yu meŋjetâ dopŋan otbuap? Yakât yuwu sâmune nâŋgâŋet. Kiristoŋe menenekmâ aposolo âi sâm ningiop. Yakât otmâ hoŋ bawaŋgim yâkât den pat âlepnej ekyongomain. Ekyongomain yan hotomŋe pilâmu nâŋgâmunŋe âilonjgo otmap yakât dopneâk Anitâŋe nâŋgâningimu âilonjgo otmap. ¹⁷ Yâhâ lok perâkŋe dondâhâlâkŋe biwiyeŋe kurihiakmâ tewetsenŋahâlâk nâŋgâm yenŋâlen taka Kiristohât den pat kelangatmâ kâsikum yiŋgimai. Yâkŋe otmai yawu ki otmain. Anitâ iŋŋak den âlâlâ biwinenŋan katmap ya ekyongomain. Yâkŋe nenekmu ârândâŋ olâk sâm Kiristo hoŋ bawaŋgim den tâŋ tâŋâk ekyongomain.

Nenje wâtnenjanâk kinmâ Kiristo hoj bawañginomgât dop ki tap.

¹ Den ekyongoan Yu nângâm nâhâitje “Ikñahât nângâmu yahatsap” sâmai me bia? Den âlâ yuwu sâmune nângâjet. Emelâk lok nombotje yenjât bukulipyenje heroje nângâyinjim pepa mem kulemgum yingwi ya mem takâ tiripyongonetâ sâlikum buku otyinginetâ orowâk tatmâ den kâsikum yingim gai. Otmu âiyenje tuhum pesuk pilâm Kiristohât komot âlâhâlen ari nep tuhunomai yan “Pepa kulemgum ninginetâ mem ari tiripyongonom,” sâm ultiyongonomai. Yawu otmai yamâ nâhe yawu ki otman. ² Yâhâ lok âlâ me âlâhe nâhât âi yukât topje nângâne sâm otjetâ pepa âlâ ki tiripyongomune eknomai. Yenjât manmanyenje ekmai yan nâhât pepa ekmai yakât dop oap. Yakât otmâ yuwu sâmune nângâjet. ³ Kiristoje hângânnohomu ikñe den pat âlepjje ekyongowan. Ekyongomune nângâjetâ Anitâ Manman Ambojanje ikñe Wâtgât mâmâñahât Heak hângângumu ge mem heweweñ tuhuyekmu Kiristohâlen biwiyenje katbi. Yakât otmâ yenjâlen bulâhe teteap. Yakât otmâ lok âlâ me âlâhe manmanyenje eknomai yan nâhe Kiristo hoj bawañgiman yakât topje nângâm heñgengunomai. Yakât otmâ yeñe pepa kulemgum nihinomaihât ki nângâman. Otmu torokatmâ sâwe. Emelâhâmâ Anitâhe girem den Mose ekumu tape mem kulemguop ya Isirae lohimbiñe sâlikum Anitâhât topje tipinje nângâwi. Yâhâ sâp yiwerenje yuâmâ Wâtgât mâmâñahât Heakñe Anitâhât biwinjan den âlâlâ tatmap ya mem biwinenjan katmap.

4-5 Yakât otmâ nenje wâtnenjenâk kinmâ âi memunje bulâje tetemap sânomgât dop âlâ ki tap. Kiristohâlen biwinenjenje tiñâk kepeim Anitâhât wâtnjan kinmâ âi memunje neneckmu dopñan otmap.

6 Kiristoje manman kârikñahât mâtâp âiже mem tetingiop. Yakât otmâ hoj bawañgiwehât Anitâje menekmâ âi sâm nihiop. Otmu Wâtgât mâmâñjahât Heakñe mâmâñje otnihimu mâtâp âiже ya watmâ yâhâm yan manman kârikñahât bulâje membom. Yâhâ lohimbiye girem den nâñgâmai yan biwiyeñambâ nâñgân nâñgân bâleje tetemu otnjetâ bâlemap. Yakât otmâ yauwâk torokatmâ otnomai yan matje umatje yingimu mem hiliwhonomai.

Kiristoje mâtâp âiже meningiop yakât nâñgâmunje yahatmap.

7-11 Emelâk Anitâje girem den Mose ekumu tape mem kulemguop. Yakât kakñan girem den ya Isirae lohimbi ekyongomu nâñgâñetâ biwi nâñgân nâñgânyenjan hâumu yan otmâ tâpikguminiwi yakât nâñgâm aŋulakbi. Otmu yapâek girem den lâum pâpgum yaŋak hiliwhonomgât pat mansain yawu nâñgâm manmâ gai.

Yâhâ sâp yuâmâ Kiristohât den pat âlepje nâñgâmunje Wâtgât mâmâñjahât Heakñe mem heweweñ tuhunenekmu Kiristohâlen biwinenjenje kepeim mansain. Yawu manmunje Anitâje tosa pilâm manman kârikñahât pat kuningimu mansain yawu nâñgâmunje biwinenjenje huruŋ sâmap. Biwinenjenje huruŋ sâmu

Wâtgât mâmâjahât Heaknej mâmâje otningimu Kiristo hoj bawançgim mansain.

Kândikum emelâk Anitâje girem den ya Mose ekumu kulemguop yan iknej lanjinjañe siliñ siliñ sâm Mosehât kundenjan hâumu kaok bolañ bolañ olop. Yawu otmu pumñambâ âwurem gemu mâtâwânâk kundenje kâiâknej olop. Kundenne kâiâknej olop yamâ Isirae lohimbiñe ekjetâ irik irik sâmu dânjâk ki ekbi.

Yâhâ sâp yuâmâ Kiristohât den pat âlepnejê nângâmain yan Anitâhât lanjinjañe biwi nângâñn enjan pilâmu hañ sâningimap yamâ bok sâwuapgât dop âlâ ki tap. Emelâk lanjinjañe Mosehât kundenjan hâuop yamâ bialop. Yâhâ sâp yuâmâ lanjinjañe lok biwinenjan pilâmap yanjeâmâ emelâk gâtnej ya wangim biwinenjan pilâm yâhâwuap. Yakât otmâ nângâmunje âlâ kândâkdâ otmap.

12 Otmu nenje Kiristohât den pat âlepnejê lohimbi kâsikum yiñgimunje nângâmai. Nângâmai yan Anitâhât lanjinjañe biwiyeñan pilâmu hañ sâyiñgiwuap yakât nângâñ den tâj tâñâk kâsikum yiñgimain. **13** Yâhâ emelâk Moseñe olop yan hâum sâmune nângânet. Emelâk Moseñe Sinai pumñan yâhâmu Anitâ orop den olowot. Den otmutâ yan yâkât lanjinjañe Mosehât kundenjan hâumu kaok bolañ bolañ olop. Yâhâ den otmutâ pesuk sâmu pumñambâ âwurem gemu mâtâwânâk kundenje kâiâknej olop. Otmu Anitâhât den Isirae lohimbi ekyongop yan lanjinje biatmu kundenje ekmai sâm sângum potonje mem kundenje kâtâpgum den ekyongop. Yawu ekyongom benje âlâkuâk

Anitâ orop den otde sâm pumjan âwurem yâhâop yan sângum potonjaŋe kundenje kâtâpguop ya mem gahaemu den olowot. Den otmutâ lajinjaŋe kundenjan hâumu âlâkuâk kaok bolaŋ bolaŋ olop. Yawu gârâmâ emelâk Mose otmu Isirae lohimbiŋe otminiwi ya watmâ ki otmâ mansain. Yakât yuwu sâmune nâŋgâjet. [14-16](#) Moseŋe kundenje kâtâpgumu Isirae lohimbiŋe ki ekbi yakât dopneâk biwi nâŋgân nâŋgânyeŋe maŋguakmu Anitâhât den ekyongop ya nâŋgâjetâ ki keterakyinqiop. Sâp yapâek Isirae lohimbi tetem manmâ gai ya yeŋgât biwi nâŋgân nâŋgânyeŋe yawuâk maŋguakmu miti den kândikum kulemguwi ya sâlikum nâŋgâjetâ ki keterakyinqimap. Yawu gârâmâ Moseŋe âwurem Anitâhâlen yâhâop yakât den kulemguop ya yuwu tap.

“Kutdâhâlen âwurem yâhâwe sâm sângum potonjaŋe kundenje kâtâpguop ya mem gahaem ehop.” Den yuwu tap.

Otmu yakât dopneâk Isirae lohimbi otmu lohimbi wosapâ wosapâ manmai yanje Kutdânenje Kiristohâlen biwiyeŋe katmai yan ikŋak biwi nâŋgân nâŋgânyeŋe mem pâron pilâyinqimu miti den ya sâlikum nâŋgâjetâ keterakyinqimap. [17](#) Otmu lok âlâ me âlâne Kutdâhâlen biwiyeŋe katmai yan girem den topne topne kulemguwi yapâ holanjekeŋmap. Otmu Wâtgât mâmâŋahât Heakŋe mem heweweŋ tuhuyekmu Anitâhât den nâŋgâjetâ keterakyinqimap. [18](#) Otmu Moseŋe Kutdâ orop den olowot yan yâkât lajinjaŋe Mosehât kundenjan hâumu kaok bolaŋ bolaŋ olop yan Isirae lohimbiŋe Kutdâhât towatŋe ekbi. Yâhâ

nen gurâ yakât dopñeâk mansain yakât yuwu sâmune nângâjet. Nenneâmâ angoân Kutdâhâlen biwinenñaje kepeim tem lâuwañgim manbin. Yawu manmunje Wâtgât mâmâñahât Heaknej mem heweweñ tuhunenekmu Kutdâje olop miop yawu otneâk nângâwin. Yawu otneâk nângâwin yan mâmâje otningimu olop miop yawu otmâ manne sâm otmunje nenekmu tipiñe âlepñe olop. Otmu yakât kakñjan otbin mewin ya wangim tem lâuwañgim manmunje nenekmu ârândâj oap. Otmu yawsâk mâmâje otningimu manmâ yâhânom yanâmâ Kutdâje olop miop yawu otmunje nenekmu dopñan otbuap. Yakât nângâm yawsâk otmâ mannom yan lohimbiñe manmannenñjan Kutdâhât towatñe eknomai.

4

Pauloje Kiristohât den pat âlepñe ki kelañgatmâ ekyongop.

¹ Nâje Kiristohât den pat âlepñe pâku lohimbi kâsikum yingiwehât Anitâje tepñe nângânihim aposolo âi sâm nihiop. Yakât otmâ âi yu memune umatñe âlâlâ tetenihimu biwine ki orotok sâmap. ² Kiristohât den pat yamâ bulâje. Yakât otmâ Anitâhât senjan manmâ den ya ki kelañgatmâ kâityongoman. Lohimbi kerekñe den pat yu nângâjetâ bulâje otmu nâhâitñe “Den bulâje eknongomap” sâñetgât uwawapñe bia manmâ den tâj tâjâk ekyongoman. ³⁻⁴ Yawu gârâmâ den pat yu lohimbi belângen manmai ya ekyongomune nângâjetâ helekñe otmap. Ya yençât topyeñe yuwu sâmune

nângâjet. Anitâhât lajinjane biwiyejan pilâmu Kiristohât den pat nângâjetâ hañ sâyiñgimap sâm Manman bâleñahât Ambojañe biwi nângân nângânyene kâtâpguyiñgimu omoñ bâleñan tatmai. Yakât otmâ den pat âlepje ekyongomune nângâjetâ ki keterakyiñgimap. Nângâjetâ ki keterakyiñgimap yakât otmâ Kiristo yet Anitâ topyetne dop konohâk oap yakât gurâ ki nângâjetâ keterakyiñgimap.

⁵ Yeñe nâhât nângâjetâ yahalâkgât ki nângâman. Kudânenje Kiristo yâkât tem lâuwañgim mepaeñetgât yâkât den pat âlepje kâsikum yiñgim hoñ bayiñgiman. ⁶ Kândikum emelâk Anitâje hân himbim ki kândikyotgowân omoñ pato sâhâm iop. Omoñ sâhâop ya Anitâje sâmu lajinjane pilâop. Yakât dopjeâk lohimbi kerek nenje omoñ bâleñan manminiwin yan yâkje sâmu lajinjane biwinenjan pilâop. Biwinenjan pilâmu hañ sâningimu ikje biwiñan girawu tap yamâ Kiristonje olop miop yan tetemu ekbin.

Anitâhât wâtjan kinmain yan biwinenje ki gemap.

⁷ Yawu gârâmâ Anitâhât lajinjane biwinenjan pilâmu hañ sâningimu ikje biwiñan tap ya nângâmain. Umatje topje topje teteningimu hâhiwin kakjan manmunje wâtnenje orotok sâmap. Wâtnenje orotok sâmu Anitâhât wâtjanâk kinmâ Kiristohât den kâsikum yiñgimunje nângâjetâ manman âlepñahât bulâne teteyiñgimu ekmai. Ya ekmâ yan Anitâhât wâtje ekmai. ⁸ Yâhâ lok belângen manmaiñe hâhiwin ningijetâ biwinenje orotok sâmap. Yawu

gârâmâ Anitâhât wâtjan kinmunje yanâmâ biwinenje ki gemap. Yawu manmunje mâtâp mañguningine sâm pâpgumai. ⁹ Otmu mem âlâlâ tuhunenekmaiân bâsok mumain. Yawu otmai tuhunenekmaiâke yamâ benje Anitâne nângâningimu hâmenenje kinmap. ¹⁰⁻¹¹ Emelâk Yura nengât papatolipnenjae Yesu mem ge katne sâm mem âlâlâ tuhum gajetâ hâhiwin kakjan manmâ muop. Yakât dopñeâk lohimbi belângen manmaine nen mem ge katnenekne sâm mem âlâlâ tuhunenekjetâ hâhiwin kakjan manmâ bâsok bâsôhâk mumain. Yawu gârâmâ Yesuhât wâtjan kinmâ yâkât âi ya memain yan lohimbi yaŋe nenekmâ Yesuje mumuŋambâ yahatmâ mâmâŋe otyingimu âi memai nengât yawu nângâmai. ¹² Nenje yeŋgât nângâm âi mem hâhiwin kakjan manmain. Yawu manmain yakât huhopje yeŋe yâkâlen biwiyeŋjae kepeiŋjetâ manman kârikŋahât pat kuyingimu mansai.

¹³ Emelâk lok âlâ umatje tetewaŋgimu den kulemguop ya yuwu tap.

“Yâkâlen biwinaŋje kepeim manban yakât nângâm ekuwan.” Den yawu tap.

Lok yaŋe Kutdâhâlen biwiŋjae kepeioŋ yakât den ekuop. Yakât dopñeâk Kutdâhâlen biwinenjae kepeim ikŋe den pat âlepje lohimbi ekyongomain. ¹⁴ Otmu yâkâlen biwinenjae kepeim manmâ yâhânom otmuâmâ Anitâne Kiristo mumuŋambâ mem yahalop yakât dopñeâk yen orowâk mumuŋambâ mem yahatnenekmu yâkât senjan kinnom. ¹⁵ Yakât nângâm manman âlepŋahât bulâŋe yeŋgâlen teteyingiâkgât nenje hâhiwin kakjan Kutdâ hoŋ bawaŋgim ikŋe den

pat âlepnej kâsikum yiñgim gain. Otmu yeñe gurâ yawuâk den pat âlepnej ya sâm haok tuhunomai. Sâm haok tuhuñetâ Anitâne ikñe eñgatñeâk otmâ lohimbi tihityeñe otmâ Kiristo hângângumu ge kawenenñan kinmu kuñetâ muop yakât nângânomai. Yakât nângâm lohimbi kiñgitje orowâknej tâtâemâk yâkâlen biwiyeñaqe kepeim Anitâ heroje nângâwañgim mepaenomai.

¹⁶ Yakât nângâm umatnej topnej topnej teteningimawân biwinenje ki gemap. Bulâhanâk nenje hâhiwin kakñan manmâ yâhâm munom. Yawu gârâmâ hilâm ârândâñâk Anitâhât Wâtgât mâmâñahât Heaknej biwi nângân nângânnenje mem heweweñ tuhumap. ¹⁷⁻¹⁸ Sâp yiwererje yuâmâ Kiristo hoñ bawañgim hâhiwin kakñan mansain. Yâhâ hâmbâi sâp patoen Anitâne manman kârikñan mem katnenekmu heroje kakñan manmâ yâhâmbisâin. Yakât nângâm manman kârikñan mannom sâm biwinenje galemahom manmâ yâhânom. Yâhâ umatnej topnej topnej teteningimu hâhiwin kakñan manmain yuâmâ sâp ki kâlep otmuâk pesuk sâwuap. Yakât nângâm umatnej girawuyaqe kaknenñan yâhâwuap yakât ki nângâm ketet otmain.

5

Anitâne hâknenje âiñe ningimu hañgalakmâ manman kârikñan mannom.

¹ Umatnej girawuyaqe kaknenñan yâhâwuap yakât ki nângâm ketet otmain yakât topnej yuwu. Nenje hânâñ yuâñ kandi manmain. Anitâne selep kandi tuhum katnenekmu yan mansain

yawu oap. Yawu gârâmâ manmâ yâhâm munom yanâmâ himbimân yâhâmunje hâknenje âije ningimu menom yamâ emet kârikje tuhum katnenekmu yan manmâ yâhâmbisâingât dop.

2-4 Yâhâ hânân yu umatje topje topje teteningimu hâhiwin nângâmainân mumuhât hâknenje ihiwe ihiwe otmap. Yawu gârâmâ mumunjie kurihineneknomaihât nângâm ketet otmain. Yâhâ Kiristoje âwurem gemu Anitâje hâknenje âije mem ningimu haŋgalakmâ manman kârikjan mannomgât nângâmain. **5** Otmu Anitâje ikje orop manman kârikjan manmâ yâhâmbisâin yakât nângâm pat kuningiop. Yâhâ pat yakât bulâje ya ki menom sâm biwi yâhâp otmaingât ikjak Wâtgât mâmâyahât Heak hângângumu ge mem heweweñ tuhunenekmap. Yakât otmâ bulâjanâk manman kârikjan manmâ yâhânom nângâmain.

6-8 Yakât nângâmunje biwinenje ki orotok sâmap. Bulâjanâk hânân yu manmâ Kudâhât kapi himbimân tap ya ki ekmain. Yawu gârâmâ hân yu pilâm himbimân yâhâm Kudâ orop mannomgât nângâm biwinenje hikum manmain. Yawu manmâ umatje topje topje kaknenjan yâhâmawân biwinenje ki orotok sâmap.

9-10 Hâmbâi sâp patoen nen kerekje Kiristohât senjan kinmunje otmain memain ya ekbuap. Ekuârândâj otbuap me ki ârândâj otbuap yakât dopjan den sâm hâreningim ambojan ambojan matje kâpekningiwuap. Yakât otmâ yuwu nângâmain. Hânân yu torokatmâ mannom me mum himbimân yâhânom yakât ki nângâmain. Yâhâ biwinenjañe Kudâhâlen kepeim hoj

bawaŋgim manmunje nenekmu ârândâŋ olâkgât nâŋgâmain.

Lok yeŋgât kut patyeŋahâlâk ki nâŋgâmunje ya-hatbuap.

¹¹ Yawu otmâ Kutdâ ewe katmâ mansan. Yakât otmâ lohimbiŋe den pat âlepŋe nâŋgâjetâ bulâŋe olâkgât den tâŋ tâŋâk ekyongom enyatyeŋan geman. Anitâhâlen biwinaŋe tiŋâk kepeim tem lâuwaŋgim gan yakât nâŋgânihimu ârândâŋ otmap. Otmu yen gurâ yazuâk nâŋgânihiŋetâ ârândâŋ oap yakât nâŋgâm biwinaŋe mem mansan. ¹² Yamâ benŋe nâŋgânihiŋetâ yahalâkgât ki nâŋgâman. Yâhâ lok nombotŋaŋe gurâ lok âlâ me âlâhât kut patyeŋe nâŋgâjetâ yahatmap yâhâk buku otyingimai. Yawu otmai yan buku ya yeŋgât biwiyeŋan girawu tap yakât ki nâŋgâmai. Lok yawuyaŋe yeŋgâlen taka nâhât sâm bâlenomai. Yawu otnomai yan nâŋe Kiristo hoŋ bawaŋgimune umatŋe âlâlâ tetenihimu Anitâŋe tihitne otmap yakât ekyongonomai. ¹³ Otmu umatŋe topŋe topŋe tetenihimu hâhiwîn kakŋan manman yan kârihem kinmâ Kiristohâlen biwinaŋe tiŋâk kepeim âi tuhum hoŋ bayingiman. Sâp yan lok nombotŋaŋe nekmâ nâhâitŋe “Biwiŋe hâlim otmu yu oap,” yawu sâmai. ¹⁴⁻¹⁵ Kiristonje lohimbi kerek wawaenenekmâ nengât tosa mem kawenennjan kinmu Anitâŋe betgumu kuŋjetâ muop. Yakât otmâ betgumu kuŋjetâ muop yan nen gurâ tosanenŋahât matŋe sâm Anitâŋe betnongomu nongoŋetâ muwin yawu olop. Otmu Kiristo mumuŋambâ mem yahatmu manman kârikŋahât mâtâp mem teteningiop. Yawuhât

otmâ tihitnenje otmap. Yakât nângâmunje bulâje otmu nenjahât nângâmunje gemu yâkât tem lâum hoj bawañgim mannom. ¹⁶ Emelâk Kiristohâlen biwinenje ki katbin yan nângân nângânnenjeâk watmâ lok yeñgât kut patyeñahâlâk nângâmunje yahatminiop. Yawu otmâ Kiristohât nângâmunje tâjât otminiop. Yawu gârâmâ yâkâlen biwinenje katbin yapâek yâkât biwiñan girawu tap ya nângâmain. ¹⁷ Yâhâ lok âlâ me âlâje Kiristohâlen biwiyeñe katmai yan mem heweweñ tuhuyekmu biwiyeñambâ nângân nângân bâleñe tetemap ya bet pilâmai. Bet pilâjetâ biwi nângân nângânyeñe mem pâroñ pilâyiñgimu nângân nângân âlepje biwiyeñambâ tetemu watmai.

Anitâje kaok nângâningim tosanenje pilâningimap.

¹⁸⁻¹⁹ Añgoân nen kerekje Anitâhât nângâmunje gemu betbañgim gamunje nângâm bâleningimap. Yawu gârâmâ ikñe eñgatñeâk otmâ wawaenenekmâ Kiristo hângângumu ge sârererenenekmâ kawenennjan kinmu kuñetâ muop. Yakât otmâ yâkâlen biwinenje katmunje nengât kaok nângâningimap. Kaok nângâningim yan Kiristoñe nengât otmâ muop yakât nângâm tosanenje pilâningimap. Otmu lohimbi belângen manmai ya den pat âlepje yu ekyongonehât sâm ningiop. Yawu gârâmâ yâk yeñgâlen ari ekyongomunje Kiristohâlen biwiyeñanje kepeinjetâ yâk gurâ yawuâk kaok nângâyiñgiwuap.

²⁰⁻²¹ Anitâje Kiristo hângângumu ge koko salehâk manop. Yamâ benje nengât tosahât otmâ kawenennjan kinmu kuñetâ muop.

Yakât otmâ nenje Kiristo orop biwinenjaje kepeiakmâ konohâk otmu manmain yan Kiristonje nengât tosahât otmâ muop yakât nângâm kaok nângâningimap. Kaok nângâningim nenekmu iknej nanje baratje bulâje otmâ koko salehâk mansain. Otmu yeje yawuâk Kiristo orop biwiyeñanje kepeiakmâ konohâk otmu manjet sâm iknej sâtgât otmâ ekyongoain.

6

¹ Anitâje iknej engatjeâk otmâ yen orop wawaenenekmâ mâmâje otningimu manman âlepnejahât bulâje teteningimu manmâ gain. Bulâje yawuâk teteyiñgimu manmâ yâhâjetgât nângâmain. ² Yâhâ emelâk Anitâje poropete âlâ den ekumu kulemguop ya yuwu tap.

“Emelâk nâje manman bâlejahât pañgonjâmbâ meyekmâ tihityeñe otbomgât sâp katban ya yiwerenje teteap. Yakât otmâ ulitnohonjetâ tânyongowom.”

Den yuwu tap yakât yuwu sâmune nângâjet. Sâp kalop ya yu teteap. Yakât otmâ ulitgujetâ manman bâlejahât pañgonjâmbâ meyekmâ tihityeñe otbuap.

Kiristohât tem lâuwañgim biwinenjë galemahom mannom.

³ Nenje Kiristohât den pat âlepnej lohimbi kâsikum yingimain yan nengât nep ekjetâ bâlemu den ya betbañgimai sâm biwinenjë galemahomain. ⁴ Otmu yeje nengât “Bulâjanâk Anitâhât hoj bawañgim târârâk manmai,” yuwu sâjetgât nenje yuwu otmâ hoj bawañgim nep memain. Lohimbi belângen mansaiñe

mâtâp maŋguningim mem âlâlâ tuhunenekjetâ mâtâpgât pâpgum hâhiwin kakŋan manmâ Anitâhâlen biwinenŋaje kepeim manmâ gain.

⁵ Kiristohât den pat âlepje ekyongominiwin yan lohimbi nombotŋaje nâŋgâm kuk otmâ mem âlâlâ tuhunenekmâ nongom pâi emetŋan katnenekjetâ tatbin. Otmu yapâ holaŋnenekjetâ ge âi meminiwinâ sâp âlâen omoŋe ki iminiwin, me sâp sâsâŋjan sot ki neminiwin. Yawu otmâ âi hâhiwin kakŋan tuhum gain. ⁶ Otmu Wâtgât mâmâŋahât Heakŋe mâmâŋe otningimu yuwu otmain. Manman girawu manmunŋe Anitâŋe nenekmu ârândâŋ otbuap yakât topje nâŋgâm heŋgeŋgum biwinenŋe galemahom uwawapŋe bia manmain. Lohimbi nombotŋaje mem bâlenenekjetâ yakât matŋe ki kâpekyiŋgimain. Yawu otmâ lohotŋan otyiŋgim mem buku tuhuyekmain. ⁷ Otmu Anitâhât wâtnjan kinmâ den kâsikum yiŋgimunŋe nâŋgâŋjetâ bulâŋe otmap. Yawu otyiŋgimunŋe nengât nâŋgâm Anitâhât tem lâum hoŋ bawaŋgim mansai nâŋgâŋmai. Hoŋ bawaŋgim manmain yan Anitâŋe nenekmu ârândâŋ otmap. Yawu otmâ Wâtgât mâmâŋahât Heakŋe mâmâŋe otningimu lohimbi ekyongomunŋe orotmemem bâleŋe betbaŋgim yâkâlen biwiyeŋe katmai. Otmu lohimbi belâŋgen manmaiŋe mâtâp maŋguningine sâm otmai yan ki lohotŋe otmain. ⁸ Lohimbi nombotŋaje nâŋgâŋingiŋjetâ yahatmap. Yâhâ nombotŋajeâmâ nâŋgâŋingiŋjetâ gemap. Nombotŋaje mepaeneneŋkmai. Yâhâ nombotŋajeâmâ den belâŋgen sâm bâleningimai.

Nenje den bulâje ekyongomain yan nengât lok perâkje sâmai. ⁹ Lohimbi nombotjane nengât lok kutdâ sâmai. Yâhâ nombotjaneâmâ lok injé sâmai. Mesek sâtjan kinmain yan lok nombotjane nenekmâ getek munomai sâmai yamâ benje belângen wâtnenje tiŋ tiŋ sâmu manmunje nenekmâ pârâk pilâmai. Otmu umatje âlâlâ teteningimap yan Anitâje kuwiknenekmu hâmenenje kinmap. ¹⁰ We bâle nângâmain yamâ biwinenje heronje otmap. Lohimbi nombotjane nenekmâ lok umburuk sâmai. Yawu gârâmâ lohimbi kiŋgitje orowâk den kâsikum yinjimunje manman âlepjhahât bulâje topje topje yençâlen tetemap. Bonjanâk senje âlâlâ ki tatningiap. Yawu gârâmâ Anitâje himbimân yâhâ mannomgât pat kuningiop.

¹¹ Bukulipne, yuwu sâmune nângâhet. Nângân nângân âlâlâ biwinan tatmap ya âlâ ki kurihian. Nângân nângân ya kerek sâm tetem ekyongoan. ¹² Yeŋe nine nanne baratne yawu mansai yakât otmâ biwinanje kepeiyekmâ mansan. Yâhâ yeŋeâmâ biwiyeŋanje ki kepeinekmâ mansai. ¹³ Yakât nângâm biwinenjaŋe kepeiakmâ mannehât naŋgan.

Lohimbi belângen manmai ya orop biwinenjaŋe ki hikuakmâ nângân nângânyeŋe watnom.

¹⁴⁻¹⁵ Yeŋe lohimbi belângen mansai ya orop biwiyeŋanje hikuakmâ naŋgaŋgim tânahonomaihât dop âlâ ki tap. Anitâje yen yekmu ârândâŋ olâkgât târârâk manmai. Yâhâ belângen mansaiŋeâmâ kiŋgoŋ maŋgoŋ manmai. Yeŋeâmâ Laninje Ambonje, Kiristo, yâkâlen biwiyeŋanje kepeim tem

lâuwaŋgim manmai. Yâhâ lohimbi belângen manmai yâknejâmâ Omoj Amboŋe, Satan, yâkât tem lâuwaŋgim manmai. Yawu gârâmâ topyeŋeâmâ iκnijâk iκnijâk tap. Yakât otmâ yâk orop biwiyeŋeŋe ki hikuakmâ tânahonomaihât den yu ekyongoan. **16** Nenâmâ yen orop Anitâ Manman Amboŋahât opon kâmbukŋe yawu mansain. Yakât Anitâŋe den âlâ yuwu sâop.

“Nâŋe nine lohimbi orop tatmâ tihityeŋe otmâ yâhâwom. Tihityeŋe otmune nâhât komot otmâ Anitâ Awoŋnenŋe sâm mepaenekmâ yâhâmbisâi.”

Den yawu sâop. Ambonenŋe Anitâŋe hohennenjan tatmâ tihitnenŋe otmap. Yakât otmâ pâku lohimbi hohetyeŋan tatmâ yâk orop biwiyeŋeŋe hikuakmâ mannomaihât dop âlâ ki tap. **17-18** Anitâŋe den âlâ yuwu sâm iκnij lohimbi ekyongop.

“Pâku lohimbiŋe orotmeme kiŋgoŋ manmai. Yakât otmâ yeŋe yâk yeŋgât orotmeme kiŋgoŋ ya pilâm ga yeŋeâk manŋet. Yeŋeâk mannomai yanâmâ nine nanne baratne sâm meyekbom. Meyekmune yeŋe gurâ Awoŋnenŋe sâm nâhâlen torokatŋetâ orowâk tatnom. Anitâ Wâtgât Amboŋaŋe den yawu sâop.”

7

1 Bukulipne, yuwu sâmune nâŋgâŋjet. Anitâŋe nine nanne baratne sâm menenekmu orowâk tatmunŋe tihitnenŋe otbuap yakât pat kuningiop. Yakât nâŋgâm ewewaŋgim yâkât senŋan koko salehâk manne sâm orotmeme bâleŋe pilânom.

Otmu nângân nângân âlâ me âlâje biwinenje mem bâleningimap ya gurâ pilânom.

*Pauloje Korinti yeŋgât biwi hero
nângâyiŋgiminiop.*

² Nâje yeŋgâlen puwâk takawan yapâek ki kâityongom manmâ gan. Me yeŋgâlen gâtje âlâ me âlâ ki mem bâleyekmâ gan. Me den kâsikum yingim gan ya nângâm lok âlâ me âlâje Kiristo ki betguwi. Embâŋâmbâek yawu manmâ gan. Yakât otmâ yeŋgâlen nô orop kepeiakmâ kaok naŋgaŋim mannehât naŋgan. ³ Yâhâ yeŋgâlen gâtje nombotŋaŋe nâhâitje “Mem bâlenenekmâ mansap,” nângâmai. Yawu nângâmai yamâ den ekyongoan yu nângâjetâ biwiyeŋan hâuâkgât ki yan. Bulâŋjanâk biwinâŋe kepeiyekmâ manmâ gan. Yakât otmâ sâp kâlep ki otmuâk mumbom, me torokatmâ manmâ yâhâwom yamâ biwinâŋe yuwuâk kepeiyekmâ manmâ yâhâm mumbom. ⁴ Emelâk den ekyongomune nângâwi ya watmâ gai yakât Titoje eknohomu nângâmune biwine hurunj sâop. Yakât otmâ nângân nângân âlâlâ biwinâŋe yeŋgât nângâman ya pahâk ekyongoan. Yakât otmâ sâp yiwerenje umatje âlâlâ kaknan yâhâmu mansan yuân yeŋgât nângâm biwi hero otmâ mepaeyekmâ mansan. Mepaeyekmâ yeŋgât den pat buku nombotŋe ekyongoman.

⁵ Yawu gârâmâ Toroa kapi pilâm Makeronia hân yuân takawin sâp yapâek lohimbi belâŋgen manmaiŋe mâtâp maŋguningine sâm mem âlâlâ tuhunenekjetâ umatje kaknjan manmâ gain. Otmu Titoje yeŋgât ki eknohop yan yeŋgât gorânihimu biwine orotok sâmu manban. ⁶ Yawu

gârâmâ biwinenje orotok sâmu manmain yan Anitâje mem heweweñ tuhunenekmâ mem biwi sânduhân katnenekmap. Yawu otmâ Titohât mâtâp mewaŋgimu nâhâlen taka yeŋgât den pat eknohom yan biwine mem heweweñ tuhuop. ⁷ Otmu emelâk den ekyongowan ya nângâjetâ biwiyeñan hâumu tepyeñe nângâm kaok nângânihiiai. Yakât otmâ lok nombotjañe sâm bâlenihiwi ya kâpekyiñgim sârerenekbi yakât den pat Tito ekujetâ biwiñe huruñ sâop. Otmu yâkje taka den pat ya eknohomu biwine huruñ sâmu heroje dondâ nângâyiñgian.

⁸⁻⁹ Pepa kulemgum katyinjowan ya sâlikuŋjetâ biwiyeñan hâumu tepyeñe bâleop. Yakât den pat eknohomu nângâmune umatje olop. Yawu gârâmâ tepyeñe bâleop yapâek kuwhakmâ tâj tâjâk manmâ gai. Yawu otmâ sâp yuâmâ tep bâle kakjan ki mansai. Yakât nângâm tepne heroje nângâyiñgim emelâk pepa kulemgum katyinjowan yakât nângâmune ki umatje oap. Bulâhanâk angoân tep bâle kakjan katyekban. Yawu gârâmâ Anitâje nângâyiñgimu kuwhakmâ tâj tâjâk manmâ gam manman bâleŋahât mâtâwân ki kionbi. ¹⁰ Yenje tep bâle nângâwi yamâ kuwhakmâ manman kârikŋahât mâtâp ya watmâ gai. Yakât nângâmune ki umatje oap. Yâhâ lohimbi belângen manmaiñe tep bâle nângâmai yan biwiyeñe ñasin otmu hiliwahonomaihât mâtâp watmai. ¹¹ Angoân tep bâle kakjan katyekban. Yakât otmâ yenje aŋulakmâ yaŋak eweakbi. Yawu gârâmâ Anitâje wawaeyekmâ umam sâyiŋgiâkgât nâhât den tem lâum in yawu lok ya den sâm hârewaŋgim matje

waŋbi. Yakât otmâ lok yeŋe otmu bâleop yâkât tosaŋe yen ki meyeksap. Yakât otmâ Anitâŋe nâŋgâmu ârândâŋ oap. Otmu nâku yauwâk nâŋgâyiŋgian.

¹² Anitâ biwinenje ekmapŋe nekmu ârândâŋ olâk sâm den kulemgum katyiŋgiwan. Lok âlânje bukuŋe âlâ mem bâlemu kuk olowot yâk yetgâlâk nâŋgâm ki kulemgum katyiŋgiwan. Aŋgoân yeŋe biwiyeŋjaŋe nâhât nâŋgâm manminiwi yakât gulipyongomap sâm den yauw kulemgum katyiŋgiwan. Den katyiŋgiwan ya sâlikum nâŋgâwi yan biwiyeŋe nâhât nâŋgâm gaminowi ya keterakyiŋgiop. ¹³ Yakât den pat Titoŋe taka eknohomu nâŋgâmune biwine huruŋ sâmu mansan.

Otmu yeŋe buku otbaŋgiŋetâ heroŋe naŋgaŋgiwi yakât den pat gurâ eknohomu nâŋgâm tepne heroŋe oap. ¹⁴ Emelâk yeŋâlen ki takaop yan yeŋe Kiristohâlen biwiyeŋjaŋe kepeim manbi yakât nâŋgâyiŋgimune yahatmu ekuwan. Otmu yeŋâlen takaop yan yeŋât den ekuwan ya yauwâk manmâ buku otbaŋgiwi. Yakât nâŋgâmune biwine ârândâŋ oap. Embâŋâmbâek den bulâŋe kâsikum yiŋgim gan. Otmu nâŋgâyiŋgimune yahatmu Tito ekuwan ya yauwâk bulâŋe ekuwan. ¹⁵ Otmu pepa kulemgum katyiŋgiwan ya mem taka tiripyongomu sâlikum nâŋgâm buku otbaŋgiwi. Yauw otmâ Anitâ ewe katmâ nâhât den ya tem lâuwi. Emelâk yeŋâlen takamu naŋgaŋgiwi. Yauw gârâmâ yen pilâyekmâ taka penenihiop ya wangim yapâek yeŋât dondâhâlâk nâŋgâyiŋgim mansap. ¹⁶ Nâhât den nâŋgâm tem lâuwi yakât otmâ yeŋe kârihem kinnomai yakât biwi yâhâp ki oan. Yakât

otmâ nângâmune tepne heroŋe oap.

8

Tepyene heweweŋ otmu tewetsenje menduhuwi.

¹⁻² Kiristohât komot Makeronia hânâñ manmâ arai ya yeŋgât den pat sâmune nângâjet. Yâk yeŋgâlen umatne topne topne teteyingimu yapâ gâtnejane senne âlâlâhât pâinmâ manmâ gai. Yawu manmâ gaiâke yamâ benje Anitâ iknjahâk nângâyiŋgim tihityeŋe otmâ biwi heroŋe kakjan katyekmu manmâ gai. Otmu Yerusalem kapi ambolipne yeŋgâlen umatne teteap yakât den pat ekyongomune tepeyene heweweŋ otmu biwi konohâk otmâ tewetsenje menduhuwi. ³ Tewetsenje menduhuwi yan yeŋe enqatyeŋeák otmâ tipine tatyinjigop yapâ gâtnejewetâek katbi. Nângâmune yawu olop. ⁴ Otmu nâje mâtâp meyinjimune Kiristohât komot tânyongonomaihât âinohowi. ⁵ Âinohojetâ nângâyiŋgimune menduhuwi. Yawu otbi yamâ Kutdâhâlen biwiyenjane kepeim Anitâ tem lâuwaŋgim gamai yakât otmâ tewetsenje ya menduhum katyinjawi.

⁶ Yakât otmâ kândikum emelâk Titone yeŋgâlen taka Yerusalem kapi ambolipne yeŋgât den pat ekyongomu tepeyene nângâyiŋgim tânyongone sâm tewetsenje menduhuwi. Yâhâ âlâkuâk yeŋgâlen taka mem heweweŋ tuhuyekmu tewetsenje bunewâk menduhum katjetâ mem ariwuap. Yakât otmâ âi yu sâm waŋsan. ⁷ Yeŋe Kiristohâlen biwiyenjane tinjâk kepeim manmâ gamai. Yakât otmâ mâmâŋe otyinjimu

manman âlepñahât bulârje teteyiñgimu heweweñ otmâ hoñ bawañginehâlâk nângâm manmai. Yawu otmâ nângân nângânyeñe holañakmu yâkât den pat âlepñe heweweñâk ekyongoñetâ bukulipyenjañe nângânyetâ âilonjo otmap. Otmu nen orop biwiyenjañe kepeiakmâ konohâk otmu nañgañgimain. Yakât otmâ yeñe tewetsenje bunewâk menduhunomaihât nañgan.

8-9 Kiristohât komot Makeronia hânâñ manmâ araiñe Yerusalem kapi ambolipñe yeñgât den pat nângâm teþyeñe nângâyiñgim emelâk tewetsenje menduhum katyiñgiñetâ tap. Yâhâ yeñe Yerusalem kapi ambolipñe yeñgât teþyeñe yazuâk nângâyiñgim mansai me bia sâm yakât nângâm tan. Yazuâk nângâyiñgim mansai otmuâmâ tewetsenje âlâkuâk menduhunjetgât nañgan. Yakât yuwu sâmune nângânyet. Añgoân Kiristorje âwârje orop himbimâñ âilonjo tatminiwot. Yawu gârâmâ ikñahâk lohimbi kerek wawaenenekmâ hânâñ ge lok otmâ manmâ kawenenjan kinmu howanâñ kuñetâ muop. Yawu manmu kuñetâ muop yakât huhopñe nenñeâmâ himbimâñ yâhâ manman âilonjoâñ manmâ yâhâmbisâin. Yeñe emelâk Kiristohât topñe nângâm hengeñguwi. Yakât nângâm tewetsenje in yawu menduhunjet sâm ki kendâyîñgiwom.

10 Yawu gârâmâ âi yukât biwinambâ teteap ya ekyongomune nângânyet. Kândikum emelâk Kiristohât komot kapi nombotñe tatmâ araiñe tewetsenje ki menduhuwi yan yeñe sâm teþyeñe heweweñ otmâ in yawu tewetsenje menduhuwi. Tewetsenje menduhuwi yamâ ki dopñan oap.

Yakât otmâ yâhâpñeâk menduhunomai yanâmâ âilonjgo otbuap. ¹¹ Kândikum topñe katmâ tepyeñe heweweñ otmu tewetsenje menduhuwi. Emelâk otbi yakât dopñeâk otmâ tewetsenje menduhunjetgât nañgan. ¹² Yawu otne sâm yan tewetsenje tatyinjgiap yakât dopjanâk menduhum katjetâ Anitâñe nângâyinjimu ârândâj otbuap. Yâhâ pato ki tatyinjgiap yané âlâhât pâinmâ tâtâemâk katne sâm otnomai yakât ki nângâmap. ¹³⁻¹⁴ Otmu Yerusalem kapi ambolipñanje hâk sânduhân manjetgât iri sikumyeñe pato kâsikum yingim yeñe umatñe kaknjan manjetgât ki yan. Sâp yiwereneâmâ yâkje senje âlâlâhât umburuk manjetâ yeñe hop sambe kaknjan mansai. Yakât otmâ senje âlâlâ tânyongojetgât nañgan. Yâhâ gâmâlâk umatñe âlâ yençâlen tetewuap yanâmâ yâku tânyongonomai. ¹⁵ Yakât yuwu sâmune nângâjet. Emelâk Yura nengât tâmbâlipnenñanje lok ki manmaiângen ari manminiwi. Sâp yan Anitâñe sâmu sot âlâ, kutje mana sâm, omoñânâk ârândâj himbimâmbâ geminiop. Ge hânân tatmu hâwurum yan kâsikum dop konohâk anjiminiwi. Yakât den pat Moseñe kulemguop ya yuwu tap.

“Lohimbi nombotñaqe mana dondâhâlâk hâwurum katbi ya bukulipyenje kâsikum yingiwi. Kâsikum yingiwi yakât otmâ bukulipyenje nombotñaqe mana getek hâwurum katbi ya gurâ dopyeñan olop.” Den yawu tap.

Titoñe Korinti yençâlen ariwuap.

¹⁶ Anitâñe biwinenje mem heweweñ tuhumu yençât nângâyinjim gamain yakât dopñeâk

Titohât biwiŋe mem heweweŋ tuhumu yeŋgât nâŋgâyiŋgimap. ¹⁷ Yakât otmâ ki ekuwan yan ikne enyatjeâk otmâ yeŋgâlen tohowom sâm biwiŋe hikuop. Yakât nâŋgâm Anitâ mepaeman. ¹⁸⁻¹⁹ Otmu bukunenje âlâŋe Kiristo hoŋ bawaŋgim yâkât lohimbi kapi tete manmâ arai yeŋgâlen ari den kâsikum yiŋgim manmu nâŋgâwaŋgiai. Yawu gârâmâ Yerusalem kapi ambolipne yeŋgât tewetsenje menduhum katjetâ tap ya yâk orop mem ari yiŋginomgât sâwi. Yakât otmâ nâŋe heweweŋ otmâ bukunenje ya Tito orop hâŋgânyotgomune yeŋgâlen taka tewetsenje mendomawot. Otmu yakât kakjan nâ orop penaŋgiakmâ tewetsenje ya mem ari Yerusalem kapi ambolipne yiŋginom. Yiŋgimunje lohimbi kiŋgitje orowâkŋe Kutdâ herone otbaŋgim mepaenomai. ²⁰⁻²¹ Nâŋe uwawapne bia manmune Anitâŋe nekmu ârândâŋ olâkgâlâk nâŋgâman. Yawu manmune bukulipnaŋe gurâ ki nâŋgâm bâlenihinomai. Lohimbi nombotŋaŋe nâhâitŋe “Tewetsenje gulipguap,” sâm nâŋgâm bâlenihimaihât tewetsenje pato menduhunomai ya âlepŋe galemgum heŋgeŋguwom.

²² Yakât otmâ lok kalimbu hâŋgânyongomune takanomai. Yâhâ lok bukunenje kalimbune yâkât yuwu sâmune nâŋgâŋet. Yâhâmâ biwiŋe heweweŋ otmu âi topŋe topŋe mem Kiristohât komot hoŋ bayinŋimu eknjetâ ârândâŋ otmu mansap. Otmu yeŋe tewetsenje yu menduhunomai yakât nâŋgâm enyat yâhâp ki otmap. Yakât otmâ tânnongoweâk nâŋgâmap. ²³ Otmu nâmâ Tito orop tânahom yen hoŋ bayinŋim manmait.

Yâhâ bukuyâhâtje yuŋe Kiristohât komot ya yeŋgât sâtgât otmâ tânnongom mansawot. Yawu tânnongomawot yakât nâŋgâm lohimbi dondâhâlâkje Kiristo mepaemai. ²⁴ Yeŋe Kiristohâlen biwiyeŋaŋe kepeim manmâ gai yakât nâŋgâmunje yahatmap. Yawu otmâ yeŋgât den pat ya Kiristo komot yuân mansai ekyongoman. Yawu gârâmâ bukulipne yu hâŋgânyongomune yeŋgâlen takanjetâ mem buku tuhuyeknomai. Mem buku tuhuyeknomai yakât kakŋan âwurem ari bukulipyenje yakât ekyongonjetâ nâŋgânomai. Nâŋgâm nâhâitje “Korinti yeŋgât bulâŋanâk sâmap,” sânomai.

9

Pauloŋe Korinti yeŋgât nâŋgâmu yahalop.

¹ Kiristohât komot Yerusalem kapiâñ mansai ya tânyongone sâm tepyeŋe heweweŋ otmu tewetsenje menduhum katjetâ tap. Yakât otmâ in yawu katmâ meteŋet sâm ki sâyiŋgian. ² Emelâk tepyeŋe heweweŋ otmu tewetsenje menduhuwi yakât nâŋgâm Makeronia hânâñ Kiristohât komot tai ya yeŋgât senyeŋan mepaeyekmâ yuwu sâm ekyongowan. “Kândikum emelâk Kiristohât komot Korinti kapiâñ mansaiŋ Yerusalem kapi ambolipje yeŋgât tepyeŋe nâŋgâm tewetsenje nombotje menduhum katjetâ tap. Yâhâ sâp yuâmâ bâiŋe menduhum katnomosai. Yakât otmâ yeŋe gurâ tewetsenje menduhum katjetâ takaek sâm mambotyŋgim tai.” ³⁻⁴ Den yawu ekyongowangât yeŋe tewetsenje ki menduhum katjetâek Makeronia ambolipje orop yeŋgâlen

pârâk sânsânâk takanom yan aŋulaknomai. Otmu nähâitje “Imbiâk kâitnongop,” sâjetâ nâ gurâ yawuâk aŋulakbom. Yâhâ yuwu aŋulakmaingât bukulipnenje yu aŋgoân hâŋgânyongomune yeŋâlen takanomai. ⁵ Emelâk yeŋe tewetsenje katmunje ariwuap sâm den hikum katbi. Yakât otmâ yeŋâlen taka mem heweweŋ tuhuyekjetâ menduhum katjetâ dopŋan otbuap yakât kakŋan ninak takawom. Takawom yan tewetsenje menduhum katjetâ tatbuap ya ekmâ yeŋe tepeyene heweweŋ otmu menduhuwi nâŋgâwom.

Topŋe yuwuhât Anitâŋe lâtâpnongomap.

⁶ Yeŋe tepeyene heweweŋ otmu tewetsenje tânyongonomai yanâmâ Anitâŋe senje âlâlâ lâtâpyongowuap yakât nâŋgâm den âlâen hâum sâmune nâŋgâjet. Lok âlâŋe nep tipiŋe tuhum sot kâmetbuap yakât bulâŋe getek membuap. Yâhâ lok âlâŋe nep pato tuhum sot kâmetbuap otmuâmâ bulâŋe kiŋgitje orowâk membuap. ⁷ Yâhâ lohimbiŋe tep hero kakŋan manmâ nembe kalem otyiŋgimai yamâ Anitâŋe nâŋgâiŋgimap. Yakât nâŋgâm yeŋe biwiyeŋahât topŋe iŋneâk iŋneâk naŋgaŋgimai yakât dopŋan tewetsenje katnomai. Otmu tewetsenje katnomai yan hâkâŋ kakŋan ki katnomai. Me bukulipyenje yeŋât senyeŋan kinmâ tewetsenje tipiŋe katjetâ yâkne yekjetâ aŋulakmai nâŋgâm “Tewetsenje ombetâek katnom,” yawu ki nâŋgânomai. ⁸ Anitâŋe wawaeyekmâ lâtâpyongowuapgât dop tap. Yakât nâŋgâm buku nombotje yekmâ tepeyene heweweŋ otmu nembe kalem otyiŋgim tânyongone sâm ki pâpgunomai. Tânyongoŋjetâ nombotje yeŋan

tatbuap yaŋe âlep̄e dopyeŋan otbuap. ⁹ Emelâk lok âlâŋe lohimbi nembe kalem otmai ya yeŋgât nâŋgâm den yuwu kulemuop.

“Lohimbiŋe senje âlâlâhât umburuk manmai yekmâ tepeyene heweweŋ otmu tânyongomai. Yakât nâŋgâm Anitâŋe lok yawuya yeŋgât nâŋgâyin̄giŋ tihityene otbuap.” Den yawu tap.

¹⁰ Otmu yeŋe tepeyene heweweŋ otmu lohimbi senje âlâlâhât umburuk manmai ya tânyongoŋjetgât Anitâŋe lâtâpyongomap. Yakât otmâ den âlâen hâum sâmune nâŋgâjet. Âi nep mem kâmet tuhumain ya Anitâŋe lukulemu bulâŋe kiŋgitŋe orowâk tetemap. Yakât dop̄jeâk yeŋe lohimbi nombotŋe nembe kalem otyiŋginomai yan lâtâpyongomu lohimbi sesenŋâ tânyongonomaihât dop. ¹¹⁻¹² Otmu Kiristohât komot nombotŋane senje âlâlâhât umburuk mannomai yakât den pat ekyongomune nâŋgâjetâ tepeyene heweweŋ otmu tânyongonomai yan Anitâ mepaenomai. ¹³ Otmu yeŋe Kiristohât den pat âlep̄e ya nâŋgâm biwiyeŋan katmâ yâkâlen biwiyeŋane tinjâk kepeim manmâ gai. Yawu manmâ tepeyene heweweŋ otmâ tânyongonomai yan yeŋgât nâŋgâm “lohimbi kalemyene orop,” sâm yakât Anitâ mepaenomai. ¹⁴ Anitâŋe ikŋahâk lâtâpyongom mem heweweŋ tuhuyekmu tânyongonomai yakât otmâ yâkŋe yeŋgât nâŋgâm Anitâ ultgunomai. ¹⁵ Anitâŋe nanŋe Yesu Kiristo hâŋgâŋgumu giop. Nanŋahât nâŋgâm hop sambe lâtâpnongomap. Yawu otmap yakât otmâ orowâk mepaem mannom.

10

Pauloje sârrereakmâ ekyongop.

¹⁻² Bukulipne, yuwu sâmune nângâm nâ ewe katneknomai. Kiristoje hânân yu huruŋ huruŋ manmâ lohimbi lohotŋjan otyiŋgiminiop. Lohotŋjan otyiŋgiminiop yawuâk nâŋe yen otyiŋgiman. Yawu gârâmâ yeŋâlen gâtŋe lok nombotŋaje nâhât yuwu otmap sâmai. “Yâknejâmâ lokgât nângân nângân perâkŋe ya watmâ den eknongomap. Kâlepñehen ari manmap yan den kâlâpŋe orowâk katningimu takamap. Yâhâ orowâk tatmain yanâmâ den lohotŋjan eknongomap.” Yawu sâmai. Wongât otmâ nâhât den belângen sâmai? Nâŋe yeŋâlen taka lohimbi senyenjan kinmâ den kâlâpŋe orowâk sâyiŋgiwomgât naŋgai me? Ya otbomgât dop tap. Yamâ yeŋe ewe katneknomaihât nângâm lohotŋjan ekyongoman. ³ Bulâŋjanâk lohimbi hârok yeŋgât biwiyeŋambâ nângân nângân âlâlâ tetemap ya yawuâk biwinambâ tetemap. Yamâ benŋe nâŋe lohimbi engatyenjan geman yan lokgât nângân nângân ki watmâ engatyenjan geman. ⁴⁻⁵ Nâŋeâmâ Anitâhât wâtŋjan kinmâ Kiristohât den pat âlepjue lohimbi belângen mansai ya ekyongoman. Otmu Anitâhât biwiŋjan nângân nângân âlâlâ tatmap ya Wâtgât mâmâŋahât Heakŋe mem biwinan katmu lohimbi nombotŋaje den kakŋan sahaŋgimai ya kâsikum yiŋgimune nângâŋetâ keterakyiŋgimap. Otmu lohimbi nombotŋaje yeŋahât nângâŋetâ yahatmu nângân nângân âlâlâ biwiyeŋambâ tetemap ya watmai. Yawu otmâ Anitâhât den yakât nângâŋetâ gemap. Yâk gurâ yawuâk Kiristohât den pat

ekyongomune nāngâjetâ bulâje otmu yâkâlen biwiyeje katmâ tem lâuwaŋgimai. Yawu otmâ lokgât nāngân nāngân yakât nāngâjetâ tâŋât otmap. ⁶ Otmu yeje yâkâlen biwiyejenje tinjâk kepeim tem lâuwaŋgim manjetâ takâ yekbom. Sâp yan lohimbi nombotjaŋe ândâpyeŋe kârikje otmâ nâhât den pilâmai yamâ sâm hâreyiŋgimune matje yinjginomai.

⁷ Yeje lok âlâ me âlâhât kut patyeje nāngâjetâ yahatmap. Yawu otmai yakât nāngâmune ki ârândây oap. Yenjâlen gâtje lok nombotjaŋe nenje Kiristohât sâtgât otmâ den kâsikum yinjgim mansain nāngâm yenjâhât nāngâjetâ yahatmap. Otmu nâ gurâ yawuâk Kiristohât sâtgât otmâ den kâsikum yinjgim mansan nângâman. Yakât otmâ yâkje yenjâhât naŋgaŋgimai yawuâk nâhât nângânihibâi. ⁸ Kutdâŋe iŋŋe sâtgât aposolo katnekmu âi meman. Âi mem iŋŋe komot hâñjan kulemjan manmâ arai ya yenjâlen ari den kâsikum yinjiman. Den kâsikum yinjimune nângâjetâ keterakyiŋgimu manman âlepñahât bulâje teteyiŋgimu mansai. Yakât nângâmune yahatmu yenjât den pat lohimbi ekyongoman. Yâhâ biwi nângân nângân yeje mem hâlim tuhuyiŋgiman sâm Kiristohât den ya tâŋ tâŋâk kâsikum yinjiman. Âi yawu meman yakât otmâ takawom yan lok nombotje sâm bâlenihimaiŋe aŋjun nihinomaihât dop ki otbuap. ⁹ Yâhâ den kulemgum katyiŋgian yu sâlikum nângâm ki gorâyiŋgiwuap. ¹⁰ Otmu yenjâlen gâtje lok nombotjaŋe nâhât yuwu otmap sâmai. “Kâlepñehen ari manmâ den kâlâpñe orowâk kulemgum katningimu takamap ya sâlikum

nângâmunje sâtje kârikje otmap. Yâhâ takamu orowâk tatmain yan den lohotjan eknongomu nângâmunje tâjât otmap.” yawu sâmai. ¹¹ Nâje kapi kâlepñehen manmâ den kâlápñe orowâk kulemgum katyinjiman. Yâhâ yeñgâlen takawom yan yawuâk otyinjiwom. Lok sâm bâlenihimai ya den yu ekyongojetâ nângânomai.

¹² Yeñgâlen gâtje lok nombotñaqe bukulipyene yeñgât nângâjetâ gemap. Yawu otmâ yeñahât nângâjetâ yahatmu yeñe nângân nângân watmâ manmanyene ekjetâ ârândâj otmu lok kunlipyeje manne sâm otmai. Yawu otmai yan otmâ tâpikgumai. Yakât otmâ yâkje otmai yawu otbomgât ki nângâman. ¹³ Nâmâ Anitâje âi sâm nihipop yamâ yuwu. Kiristohât aposololipñe otmu hoñ bawalipñe nombotñaqe âi topñe katmâ den pat âlepnje lohimbi ekyongom gai. Lohimbi ya yeñgâlenâk âi torokatmâ tuhuwomgât ki sâm nihipop. Nâmâ pâku lohimbiye Kiristohât den pat âlepnje ki nângâmai ya yeñgâlen ari ekyongomune nângânomaihât âi sâm nihipop. Yakât otmâ yeñgâlen taka topñe katmâ den pat âlepnje ya ekyongowan. Ekyongomune nângâm yâkâlen biwiyeñanje kepeim manmâ gai. Yakât otmâ yeñgât nângâmune yahatmu yeñgât den pat ya lohimbi ekyongoman. ¹⁴ Yâhâ nâje yeñgâlen taka den pat âlepnje puwâk ekyongowan yan Anitâje nâhât âi lukulemu bulâje yeñgâlen teteop. ¹⁵ Yâhâ yeñgâlen ki takawan yan bukulipne nombotñaqe yeñgâlen taka Kiristohât den pat âlepnje puwâk ekyongojetâ nângâjetâ bulâje olop mâne Anitâje nine âi lukulemu bulâje Korinti yeñgâlen teteyinjim

gap yawu sâm lohimbi ekyongombâmgât dop ki otbâp. Nâŋe Anitâhât tem lâum Kiristohât den kâsikum yiŋgimune nâŋgâm yâkâlen biwiyeŋaje kepeim biwi nâŋgân nâŋgânyeŋe galemahom heŋgeŋgunomaihât biwinaŋe meyekmâ mansan.

16 Yawu otnomai yanâmâ pilâyekmâ pâku lohimbi bârâ betjehen mansai yeŋgâlen ari Kiristohât den pat âlepnej ekyongowom. Yâhâ pâku lohimbi yeŋgâlen ari den kâsikum yiŋgimune nâŋgâŋjetâ bulâŋe otmu yâkâlen biwiyeŋaje kepeinomai. Yawu otnomai yanâmâ Anitâŋe nâhât âi lukulemu bulâŋe teteap sâm heroŋe nâŋgâwaŋgim bukulipne yakât ekyongowom.

17 Den yan yuŋe emelâk poropete âlâŋe den kulemguop ya miap. Den yamâ yuwu tap.

“Lohimbi âlâ me âlâŋe bukulipnenŋaje nâŋgâningiŋjetâ yahalâk sâm ki mepaeaknomai. Yâhâ Kutdâyenŋaje mâmâŋe otyiŋgimu manman âlepjahât bulâŋe yeŋgâlen teteap yakât Kutdâyenŋahât nâŋgâŋjetâ yahatmu bukulipyenŋe ekyongonomai.” Yawu tap.

18 Lohimbi âlâ me âlâŋe yeŋjahât nâŋgâŋjetâ yahatmap yamâ Anitâŋe nâŋgâyiŋgimu gemap. Yâhâ Anitâŋe lohimbi âlâ me âlâhât biwiyeŋe ekmu ârândâŋ otmap yamâ nâŋgâyiŋgimap.

11

Pauloŋe aposolo perâkŋe yeŋgât topyeŋe sâm teteop.

1 Lok nombotŋaje yeŋgâlen takâ yeŋjahât nâŋgâŋjetâ yahatmu mepaeakmai ya ki kuyiŋgimai.

Yawu gârâmâ nâku yawuâk mepaeakmune ki kunihinomai. ² Kiristonje âwurem ge meyekmu himbimân yâhâ manman kârikjan mannomai. Yakât Anitâne pat kuyingiop. Pat yakât bulâne biatyiñgimapgât Kiristohâlenâk biwiyeñanje tiñâk kepeim târârâhâk mannejtgât nañgan. Anitâne mem heweweñ tuhunekmu tepne nângâyiñgim mansan yakât topñe nângâñetâ keterahâkgât den âlâen hâum yuwu sâmune nângâñet. Lok âlâne baratne, imbi sihan, lok sihan âlâhâlân pat kuwañgiwuap. Pat kuwañgiwuap yakât kaknjan lok ondop yengâlen arimap sâm âwâñanje galemgum manbuap. Yakât dopñeâk nâne Kiristohât den pat âlepje kâsikum yiñgimune nângâm biwiyeñan katmâ yâkât pat manmâ gai. Yâhâ yeñe Kiristo betgumai sâm biwinanje nângâyiñgim mansan. ³ Sâp yiwerene yuâmâ Kiristohâlen biwiyeñanje tiñâk kepeim târârâhâk mansai. Emelâk Satanne hambe hâtgum Aram imbiñe, kutne Ewa sâm, yâkâlen tetem yuwu sâm kâitguop. “Nâhât nângân nângân watmâ otbuat yanâmâ nângân nângâñe pâroj sâmu yu me ya topñambâek nângâwuat.” Yawu sâm kâitgumu yanak hiliwahop. Yakât dopñeâk lok nombotñaue yengâlen taka engatyeñan gem kâityongoñetâ Kiristo betgumaihât nângâm ketet otman. Yakât otmâ yuwu sâmune nângâñet. ⁴ Anitâne Yesu hângângumu ge olop miop yakât den pat ekyongomune Wâtgât mâmâñahât Heakne mem heweweñ tuhuyekmu nângâñetâ bulâne olop. Yâhâ sâp yuâmâ lok nombotñaue yengâlen taka Yesuhât den kelañgatmâ ekyongomai. Den

ya nângâjetâ bulâje olâkgât Wâtgât mâmânahât Heakje ki mem heweweñ tuhuyeksap. Yakât otmâ wuânje mem heweweñ tuhuyekmu nângâjetâ bulâje otmap?

⁵⁻⁶ Lok yañe den âilonjo longo ekyongojetâ nângâjetâ ewe membe otmap. Yakât otmâ nângâyiñgijetâ yahatmu kut “aposolo” yongonmai. Yâhâ nâjeâmâ den sâmune nângâjetâ kâiâkje otmap. Yamâ Anitâ yet Kiristo yetgât topyetne nângâm heñgeñguan. Yakât otmâ yâk yetgât den bulâje kâsikum yingimune nângâjetâ keterakyiñgimap. Yakât otmâ lok ondop yu “lok aposolo” sâm yongonsai yuñe den ekyongomai yañe nâhât den ki wangiap. Yawu nañgan.

⁷ Añgoân yengâlen tako Kiristohât den pat âlepje kâsikum yingiwan yan tânnohojet sâm ki ularityongominiwan. Yen umatje yingiman sâm nep mem yapâ tewetsenje mem dâim sot me senje âlâlâ puluhuakmâ manban. Yawu otmune âilonjo manbi yakât wongât nângânihijetâ bâleap? ⁸ Otmu yen orowâk manmâ den kâsikum yingiminiwan yan Kiristohât komot kapi nombotjañeâmâ yeje enjatyeneâk otmâ senje âlâlâ tânnohominiwi. Yawu tânnohojetâ Kiristohât den yen kâsikum yingiminiwan yan yâk yengât iri sikum mem gulip tuhuwan yakât dopje oap. ⁹ Otmu senje âlâlâhât umburuk otmâ manban sâp yan Kiristohât komot Makeronia ambolipje nombotjañe senje âlâlâ mem tako tânnohowi. Yakât otmâ yeje tânnohojetgât ki sâwan. Topje yawuhât yen orop manmâ gawin yan yeje ki tânnohom hâhiwin nângâwi. Otmu sâp yupâek tânnohojet

sâm ki ularityongowom. [10-11](#) Bulâñjanâk biwinanje kepeiyekmâ mansan. Otmu Kiristohât den bulâñje biwinan tatmap ya sâm tetem ekyongoman yakât Anitâñe nañgap. Yakât otmâ den kâsikum yiñgim gan yan umatje ki yiñgimune hâhiwin nâñgâm gai yukât den pat lohimbiñe sâm haok tuhuñjetâ Akaia hân ambolipje kereknejê nâñgânomai.

[12](#) Lok nombotjañe yeñgâlen takâ den kâsikum yiñgiai ya yeñgât nâñgâjetâ yahatmu aposolo sâm yongonsai. Yâkjeâmâ nâhâitje “Âi tuhum hoñ bayingimap yakât dopñeâk nengu hoñ bayingimain,” sâm hâkyeñe mepaemai. Nâjeâmâ hâmeñe barahâk Kiristohât den kâsikum yiñgim gan yawuâk kâsikum yiñgim yâhâwom. Yawu otmune lok hâkyeñe mepaemai ya yeñgât topyeñe tetekñjan yuwu tetemu eknomai. Kiristoñe âi ki sâm yiñgiop [13](#) Yâhâmâ aposolo perâkje. Kiristoñe âi sâm nihioñ ya mem gaman. Yakât dopñeâk oain sâm oain sâm otmâ topyeñe kurihiakmai. [14-15](#) Amboyeñeâmâ Satan. Yâkje kâitnongomawân Anitâhât añjelo hâtgumap. Amboyeñañe otmap yakât nâñgâm hoñ bawalipjañe gurâ topyeñe kurihiakmâ yeñgâlen takâ kâityongowi. Taka kâityongom orotmeme otmain yuwu otmâ manjetâ Anitâñe yekmu ârândâñ otbuap sâm meme sâsâ tuhuyekñjetâ lohotje otbi. Yawu otmâ nâñgâyiñgijetâ yahatmu kut “aposolo” sâm yongonsai. Yamâ benje amboyeñañe otmap yawuâk oai yakât otmâ nâñgâmune ki sâtje oap. Otmai memai yakât matje umatje Anitâñe dopyeñan yiñgimu menomai.

Paulo mem âlâlâ tuhuñjetâ umatje kakjan

manop.

¹⁶ Emelâk den yan ya torokatmâ sâmune nângânet. Den sâm aran yu nângâm nâhâitje “Nângân nângâne gulip otmu mepaeaksap.” Yawu sâjetâ ki ârândâj otbuap. Yawu nângâmai yamâ ihilâk nine topne ekyongomune nângânet. ¹⁷ Hâkne mepaem den sâwoman yuâmâ Kutdânenhaje biwinan ki katsap. Yuâmâ lok nângân nângânyeje bia yeñgât biwiyeñambâ den tetemu ihilâk sâmai yawu sâwoman. ¹⁸ Yawu gârâmâ angoân yuwu sâmune nângânet. Lohimbi kinjite orowâkjé bukulipyenje nângâyiñgiñetâ yahalâkgât yeñe eñgatyenje watmâ hâkyenje mepaemai. Yâkje otmai yawuâk otbom. ¹⁹ Yenâmâ nângân nângânyeje orop manmâ yu me yakât topñambâek nângâm mansai. Yawu gârâmâ lok nombotje nângân nângânyeje gulip otmu den ekyongom meme sâsâ tuhuyeksai ya ki wavyekñetâ ariai. ²⁰ Lok yawuyañje yeñgâlen taka yuwu yawu otñet sâm meme sâsâ tuhuyekñetâ nângâm tem lâuyiñgimai. Otmu den kâsikum yiñgimai yan senje âlâlâ bât kandiân nemai. Bât kandiân nem wavyekñetâ iri sikumyeje biatyiñgiwuap. Otmu yeñahâk galem karakmâ yeñgât nângâyiñgiñetâ gemu sâyiñgim mem bâleyekmai. ²¹ Yâkje yawu otyiñgiñetâ nângâyiñgiñetâ yahatmap. Yâhâ nâjeâmâ yen orop biwinenhaje kepeiakmâ mannomgât nângâm lohotjan otyiñgiman. Yawu otmune nâhât nângânihiñetâ gemap.

Yawu gârâmâ lok yanje yeñahât nângânetâ yahatmu hâkyenje mepaemai yakât dopñeâk

hâkne mepaewom. Lok nângân nângânyeñe bia yeŋgât biwiyeŋambâ den tetemu ihilâk sâmai yakât dopŋeâk yuwu sâmune nângâjet. ²² Yâkje yeŋahât nângâjetâ yahatmu “Nenâmâ Yura ambolipŋe,” sâmai, nâ gurâ yawuâk. Me “Anitâye Isirae lohimbi buku otningim gap,” sâmai, nâ gurâ yawuâk. Me “Anitâye tâmbânene Awarahamgât pat kuwaŋgiop yakât bulâŋe menom,” sâmai, nâ gurâ yawuâk. ²³ Me “Kiristo hoŋ bawaŋgim mansain,” sâmai, nâ gurâ yawuâk. Yamâ benŋe nâŋeâmâ Kiristo hoŋ bawaŋgim otman meman yuŋe yâkje otmai memai ya wangiap. Den yan yu nângâm nâhâitje “Biwiŋe hâlim milim otmu mepaekmap,” ya âlepŋe sânomai. Nâŋeâmâ Kiristohât den pat âlepŋe lohimbi kâsikum yiŋgim hâhiwin bâleŋe nângâm gan. Otmu sâp dondâhâlâk mem pâi emetŋjan katnekjetâ manban. Otmu dondâhâlâk nohojetâ bâsok muminiwan yakât topŋe yuwu. ²⁴ Yura nengât papatolipnenŋaje sâm hârenihinetâ yan tâk âlâ sâtŋe metŋe yanje kândâtnan dondâhâlâk lawitnekmâ hâkne orowâk mem gahaewi. Yawu otnihim gaŋetâ mome olop. ²⁵ Otmu Roma yeŋgât tembe lâulipyenŋaje kapamŋe nohojetâ kalimbu olop. Otmu sâp âlâen Anitâhât hotom umai yeŋgât kunlipyenŋaje sâŋetâ kâtŋak nohowi. Otmu pâku lohimbi yeŋgâlen ari Kiristohât den pat âlepŋe ekyongowe sâm waŋga meminiwan. Gârâmâ waŋga kalimbuŋeâmâ bâlewi. Yâhâ sâp âlâen waŋganje saruân guhulop yapâ wahap târâpŋe mem yoloŋ yoloŋ otmâ bam gam tatmune hilâm konok pesuk sâmu mem tetenekbi. ²⁶ Otmu lohimbi hânŋjan kulemŋjan manmâ arai ya yeŋgâlen ari Kiristohât den pat

âlepnejekyongominiwan yan to papato hâtikumune uwurup pato yâhâm geminiwan yan kapilipne Kiristohât den nângâjetâ gemu bet pilâmaiye pâku lohimbi biwiyejan kionjetâ nohone sâm otminiwi. Otmu kapi pilâm mâtâwân ariminiwan yan lok komborâje bâsok hilipnohominiwi. Otmu mâtâp kâlep arim takaminiwan yan hewuknajahât sâtnejetwange wangkanekminiop. Otmu wañgaen manminiwan yan saru bâlemu umatnejê âlâlâ tetenihiminiop. Otmu lok perâknejene topyeje kurihiakmâ Kiristohât komolân torokatmâ nângân nângânyeje mem gulip tuhuyingjitetâ hiliwahomai sâm yâk yenjât nângâm ketet otminiwan. ²⁷ Otmu Kiristohât den kâsikum yinjiminiwan yan hâhiwin pato nângâminiwan. Otmu sâp âlâen omoje aman âlepnej ki iminiwan, me sâp âlâen sot ki neminiwan, me sâp âlâen hâk katipnajahât umburuk otmâ omoje bâlâpñajahât otminiwan. ²⁸ Otmu umatnej topne topne kaknan yâhâmu hâhiwin nângâm gawan ya pâne tâlâwâk ekyongoan. Otmu Kiristohât komot yenjâlen umatnej âlâlâ kakyejan yâhâmap yan mem heweweñ tuhuyekbehât nângâm biwine ki huruñ sâmap. ²⁹ Lohimbi âlâ me âlâhâlen umatnej âlâ teteyingimap ya nâne lâuyingim mem sânduk tuhuyekman. Otmu lohimbi âlâ me âlâne bâleñjahât pañgorjân kionmai yan tepne dondâek nângâyiñgiman.

³⁰ Nâne ninahât nângâmune yahatmu mepaeak-behât yeñe nañgai me? Yâhâ nâmâ lohotnejemamâ gamune Anitâje mâmâje otnihimu âi tuhumune bulâje tetem gap yakât nângâm mepaem den ya

ekyongoan. ³¹ Kutdânenenje Yesu iknej âwâje, Anitâ, yâk konok mepaeman. Yakât otmâ den ekyongoan yu bulâjanâk ekyongoan ya iknjak nañgap.

³² Umatje âlâ tetenihiop yakât bâije sâmune nângâjet. Ańgoân topje katmâ Yesuhât den pat âlepje ya Damasiko kapi ambolipje ekyongowe sâm yan ariwan. Yâhâ Yura papatolipnenje Kutdâhât den nângâjetâ gemu bet pilâmaihe kapi yakât lok kutdâ kutje Arita, yâkât amutgen kiap âlâ manop yañe pâi emetjan mem katnehâk sâm ekuwi. Ekujetâ tembe lâulipje mem katyekmu mâtâp sâtnjan nâhât sip galem otmâ kinbi. ³³ Sip galem otmâ kinbi yakât den pat nângâm saka saka pato yakât kâlehen tatumne bukulipnaue pañ kârikje kâlep pato yakât manu lauñambâ kat-neketâ yaehen gewan. Yapâ gem yok pilâm kewewetyekmâ ariwan.

12

Pauloje himbimân yâhâ kulem âlâ tetemu ehop.

¹ Lok nombotjae yeñgâlen takâ hâkyeje mepaeakmai. Yawu otnetâ yeñe nângâyiñgiñetâ yahatmap. Yawu gârâmâ nâje ninahât nângâmune yahatmu hâkne mepaeakbom yamâ yeñe ki nângâniñjetâ yahatbuap nângâman. Yamâ ihilâk sâmune nângâjet. ² Emelâk Kutdâje nângânihimu Wâtgât mâmâñjahât Heakje biwine mem purik pilâmu kulem âlâ tetemu ekban, me umutnaue ari kulem âlâ ehop yakât topje ki nângâm hengeñguan. Anitâ iknjak nañgap. Sâp yapâek manmâ gamune yambu 14 pesuk yap. Yakât nângâmune yahatmu topñahât sâmune nângâjet.

Nâŋe Kiristo orop biwinetŋe kepeiakmâ konohâk otmap. Yakât otmâ Wâtgât mâmâyahât Heakŋe menekmu himbimân yâhâwit. ³ Yakât âlâkuâk sâmune nâŋgâjet. Menehop yan biwine mem purik pilâmu kulem âlâ ekban, me umutnaŋe ari ehop, yakât topŋe ki nâŋgâm hengeļguan. Anitâ ikŋak naŋgap. Yawu gârâmâ menekmu Anitâhât kalam, kutŋe Paratisi, himbimân tap yan yâhâwit. ⁴ Yâhâwit yan Kutdâŋe den eknohop ya ki sâm tetem ekyongowuat sâm kunihiop. ⁵⁻⁶ Yakât otmâ ninahât nâŋgâmune yahatmu ki mepaekmâ yakât topŋe sâm tetem ekyongowom. Yawu gârâmâ sâm tetem ekyongowom otmuâmâ den bulâŋjanâk ekyongowom. Yakât otmâ den ya ekyongomune nâŋgâm nâhâitŋe “Nâŋgân nâŋgânŋe gulip otmu mepaeksap,” yawu sânomai yamâ nâŋgâm hilipgum sânomai. Yâhâ otman meman yakât lohimbiŋe nâŋgâjetâ yahatmap. Yâhâ ya wangim nâŋgânihiŋetâ dondâ yahatmu mepaenekmaiħât emelâk himbimân yâhâ kulem ekmâ den nâŋgâwan yakât topŋe ki sâm tetem ekyongowom. Gârâmâ umatiŋe âlâlâ kaknan yâhâmu lohotŋe otman yan Anitâŋe mâmâŋe otnihimap. Yakât ekyongomune Anitâhât nâŋgâjetâ yahatmu mepaenomai.

⁷ Satanŋe mâtâp manjuningim hâhiwin kakŋan katnenekmap. Yâhâ nâŋe himbimân yâhâ kulem ekmune âlâ kândâkdâ olop yakâlâk nâŋgâm hâkne mepaemangât Anitâŋe Satan nâŋgâwaŋgimu hâhiwin pato nihimu wâtné orotok sâmu manman. Yakât otmâ ninahât ki nâŋgâmune yahatmap. ⁸ Hâhiwin nihimu wâtné orotok sâop ya âlâkuâk

wâtne tiŋ tiŋ sâek sâm Kudtâ ulitguwan. Otmu yakât kaknjan yâhâpŋe kalimbuŋe ulitgumune yuwu sâm eknohop. ⁹ “Wâtge ki tiŋ tiŋ sâmu manbuat. Yawu gârâmâ biwihe gemapgât Wâtgât mâmânjahât Heak hângângumune ge mem heweweŋ tuhuhekbuap. Yawu gârâmâ hâhiwin pato nâŋgâm wâtge orotok sâwuap yan nâhât wâtnan kinbuat. Wâtnan kinmâ nâ Wâtgât Amboje yakât topŋe nâŋgâm heŋgeŋguuat.” Yawu sâm eknohop. Yakât otmâ hâhiwin nâŋgâwom yan ya sânduk sâekgât ki ulitguwom. Kiristohât wâtnan kinmâ hoŋ bawaŋgimune lohimbi yeŋâlen bulâŋe teteap yakât den pat lohimbi ekyongowom. ¹⁰ Kiristohât den pat lohimbi ekyongomune nâŋgâjetâ bulâŋe otmu yâkâlen biwiyeŋe katnjetgât hoŋ bawaŋgiman. Yawu otmune lohimbi nombotŋaje nâŋgâm hâkâŋ otmâ hâim hilitnekmai. Otmu lohimbi nombotŋaje mem âlâlâ tuhunekjetâ hâhiwin kaknjan manmune wâtne orotok sâmap. Wâtne orotok sâmap yan Kiristohât wâtnan kinmâ biwine ki gemap.

Pauloŋe Korinti ambolipŋe buku otyiŋgiop.

¹¹ Lok nâŋgân nâŋgânyeŋe bia yeŋgât biwiyeŋambâ den tetemu ihilâk sâmai yakât dopŋeâk den ekyongoan. Yakât otmâ nâŋgâmune ki ârândâŋ oap. Yawu gârâmâ yeŋe lok perâk yeŋgât nâŋgâjetâ yahatmu kut “aposolo” sâm yongonsai yakât nâŋgâm den yu ekyongoan. Yeŋe nâhât lok inŋe mansap sâmai. Yawu gârâmâ âi memune bulâŋe tetem gap yaŋe lok perâkŋaje âi meŋetâ bulâŋe teteap ya wangiap.

Yakât yuwu sâmune nângâjet. ¹² Kiristohât aposololipñanje yâkât wâtjan kimmâ kulem topne topne mejetâ lohimbijé ekjetâ âlâ kândâkdâ olop. Otmu nâjeâmâ yençâlen taka kulem topne topne memune ekbi. Ya ekjetâ keterakyinqimu “aposolo” sâm nohonbâi. ¹³ Nâje yençâlen taka Kiristohât den kâsikum yingimune manman âlepñahât bulâje âlâlâ teteyinqiop. Yane Kiristohât komot nombotje yençâlen ari den kâsikum yingimune bulâje teteyinqim gap ya wangiap. Yawu gârâmâ yâkjeâmâ senje âlâlâ tânnohom gai. Yâhâ yeneâmâ senje âlâlâ ki tânnohowi. Otmu nâje gurâ yen den kâsikum yingiwan yakât hâmenje nihijet sâm ki ilityongowan. Yakât otmâ wongât nângâm bâlenihiai?

¹⁴ Nâmâ sâp ki kâlep otmuâk kapi yu pilâm kalimbuje yençâlen takawom. Yeje Kiristohâlen biwiyeñanje kepeim tem lâuwañginjetgât nañgan. Yakât otmâ umatje yingimune hâhiwin nângâmaiñhat tewetsenje me senje âlâlâhât ki ilityongowom. Emelâk nâ niniâk yençâlen taka Kiristohât den pat âlepne puwâk ekyongomune yâkâlen biwiyeñje katbi. Yawu otyinqiwan yapâek âwâyeñje yawu otmâ mansan. Yakât topne nângâjetâ keterahâkgât yuwu sâmune nângâjet. Nimnaom titipâje âwâ mâmâlipyeñje ki galemyongomai. Âwâ mâmâlipyeñjeâmâ galemyongomai yakât dopñeâk nâje yen galemyongom mansan. ¹⁵ Yakât otmâ yeje Kiristohâlen biwiyeñanje kepeim manmâ manman kârikñahât bulâje menomaiñhat nângâm hoj bayinqiman. Otmu nâje hâkne siwirahom in

tatbomgât ki nângâman. Yawu hoj bayinjim manmâ yâhâwom yan nâhât nângânihijetâ gewuap me?

¹⁶ Emelâk yençâlen takawan yan umatne yinçimune hâhiwin nângâmai hât tewetsenje me senje âlâlâhât ki ulityongowan ya nañgai. Yawu gârâmâ yençâlen gâtne nombotjahe nâhât yuwu nângâmai. “Paulone bukuyâhâtne yâhâp hângânyotgomu takaowot. Taka Yerusalem yençât tewetsenje menduhum yinçiwin ya mem âwurem ari wañowot. Mem ari wañmutâ tewetsenje nombotje mem gulip tuhuop,” nâhât yawu sâmai. ¹⁷ Yawu sâmai yamâ girawu otmâ kâityongowan? Yâhâ hângânyotgomune yençâlen takamutâ tewetsenje menduhum yitgiwi ya ki newan. ¹⁸ Otmu bukuyâhâtne hângânyotgomune yençâlen takaowot. Sâp yan Titone pilâm tatbe sâm otmu meme sâsâ tuhum hângânyotgowan. Yâhâ Tito orop dopnetje konohâk. Yakât otmâ nâñe biwinanje nângâm otman meman yawuâk otmap. Yâkje yawu manmap yakât otmâ yençâlen taka tewetsenje miowot ya ki mem gulip tuhuowot. Yawu nañgan.

¹⁹ Bukulipne, yeje den sâm aran yu nângâm nâhâtne “Eweakmâ den yu eknongoap,” nañgai mon? Nâmâ Anitâhât senjan yuwu sâmune nângâjet. Nâ ki eweaksan. Kiristo orop biwinetjahe hikuakmâ konohâk otmap. Yakât otmâ den ekyongom yu me ya otyinçiman yamâ yeje Kiristohâlen biwiyejahe kepeim tânahojetâ manmanyene kelihahâkgât nângâm otman. ²⁰ Nâñe yençâlen taka girawu manjetâ mem teteyek-

bom? Emelâhâmâ yeñahâlâk nângâjetâ yahatmu nângâm bâleañgim den belângen sâminiwi. Yawu otmâ kuk orañgim hâiakminiwi. Otmu hioñjakmâ ihilâk mahilâk manminiwi. Yawu gârâmâ taka-wom yuân emelâk manbi yawuâk manjetâ mem teteyekbom me âilonjgo mannomai yakât nângâm mansan. Yakât otmâ manmanyenahât topje yeñahâk nângâm hâkyeñe miangai. Gârâmâ nâne taka girawu otyingiwom yakât yenak nañgangai. Yakât nângâmâk mansan. ²¹ Yen nombotñañe emelâk ekñâleañgim imbilipyene me loklipyeñe betyeñehen kionjminiwi. Manman kiñgoñ yawuya manjetâ taka mem teteyekbom otmuâmâ biwine dondâ bâlewuap. Yawu manjetâ lohimbi belângen manmaiñe nenekjetâ bâlewuap. Yawu otmu “An-itâñe Kiristohât lohimbi ki mâmâñe otyingimap,” sâm sennenjan gejetâ anjulaknom.

13

Kiristohât wâtje pato.

¹ Nâmâ sâp ki kâlep otmuâk kapi yu pilâm kalimbune yeñâlen takawom. Takamune lohimbiñe otmâ hilipgumai ya sâm hâreyiñgiwom. Otmu emelâk Moseñe den yuwu kulemguop ya lâum sâm hâreyiñgiwom.

“Lok âlâñe iñkjâk bukulipñe âlâ me âlâñe otmâ hilipgunomai ya ki sâm hâreyiñgiwuap. Lok yâhâp me amon kitâ yanje menduhuakmâ sâñjetâ denyeñe konok otbuap yamâ nângâjetâ bonje otbuap.” Yawu kulemguop.

Yakât otmâ takamune buku nombotnejeyetâ lohimbi âlâ me âlâje otmâ hilipgumai ya sâm tetekñan tuhuñetâ sâm hâreyinjigowom.

2-3 Emelâk yenjâlen yâhâpnej takawan yan girem den ekyongowan. Ya nelâmyongomapgât ya âlâkuâk sâmune nângâm biwiyenjan katjet. Emelâk taka den ekyongom pilâyekmâ âlâengen ariwan sâp yapâek lohimbi nombotnejê ândâpyenejeyetâ otmu orotmeme bâleñe otbi ya tâtâem otmâ gai. Otmu lohimbi nombotnejê âlâjeâmâ sâp yakât kakñan otmâ hilipgum gai. Yawu otmâ gai yakât matnej hâhiwin topnej topnej teteyinjimu umatnej kakñan manmâ gai. Umatnej yawu teteyinjimawân Kiristohât wâtnê tetemu ekmai. Yâhâ nâje Kiristohât sâtgât otmâ âi mem gan ya ekñetâ tâñât otmu yakât enjat yâhâp otmai. Yakât otmâ nâje yenjâlen taka lohimbi ya sâm hâreyinjimune matnej menomai yan Kiristohât wâtnê pato ya âlâkuâk tetemu eknomai. Sâp yan nâje yâkât sâtgât otmâ âi meman yakât topnej nângâm henjenjgunomai. **4** Bulâñjanâk emelâk Kiristo mem howanân kuñetâ muop. Yamâ Anitâ Wâtgât Amboñe iknej wâtnjan mumuñjambâ mem yahatmu tatmâ tihit otningimap. Nâje yâk orop biwinetnej hikuakmâ konohâk otmu mansan. Yakât otmâ emelâk yâknej lohimbi hoñ bayinjim lohotñan otyinjiminio yakât dopñeâk nâje lohimbi hoñ bayinjim lohotñan otyinjim gan. Anitâje iknej wâtnjan Kiristo mumuñjambâ mem yahalop. Yakât otmâ Kiristoñe mâmâje otnihimu yâk orop biwinetnej kepeiakmâ konohâk otmu yenjâlen taka topyeñe mem tetewom.

5 Yeje Kiristohâlen biwiyeñanje kepeim mansai me bia yakât yeňak naňgai. **6** Otmu nâje yâkâlen biwinanje kepeim wâtjan kinmâ âi meman yakât yeje nângâjetâ bulâje otbuapgât biwinanje mem mansan. **7** Yeje orotmeme âlepjeâk otmâ manjetgât Anitâ ulitguman. Yawu manjetâ takawom yan ki sâm hâreyiňgiwom. Yawu otmâ nâje Kiristohât sâtgât otmâ âi meman yakât topne ki tetemu lohimbi nâhât nângâjetâ gemapne eknomai. Yawu gârâmâ yakât ki nângâm ketet otman. **8** Lohimbi âlâ me âlâje Anitâhât den nângâjetâ bulâje otmu tem lâuwaňgimai ya yeňgât heroje nângâyiňgim den âiân ki katyekman. **9** Yakât otmâ yeje Kiristohât tem lâum orotmeme âlepjeâk otmâ manjetgât Anitâ ulitguman. Yawu otmâ tem lâuwaňgim târârâhâk mannomai yan taka heroje nângâyiňgim lohotjan otyiňgiwom. **10** Nâje mem heweweň tuhuyekmune Kiristohâlen biwiyeñanje tinjâk kepeim mannomaihât aposolo sâm katnekmâ âi nihiop. Yâhâ mem ge katyekbomgât ki sâm nihiop. Yawu gârâmâ yeňgâlen takawom yan den kâlâp ki sâyiňgim hâhiwin yiňgiwomgât nângâm inâňjan girem den yu kulemgum katyinqian.

Pauloje den bâiňe sâop.

11 Bukulipne, den bâiňe yuwu sâmune nângâm heňgeňgujet. Yeje manmanyene kiňgon ya pilâm kuwihamkâ heroje naňgaňgim biwi konohâk otmâ manjetgât naňgan. Yawu otmâ mannomai yanâmâ Anitâ Tihit tihit Amboňanje wawaeyekmu biwiyeňe huruň sâwuap.

12 Anitâ yet Kiristo yâk yetgâlen biwiyeñanje kepeim mansai yeje heroje naňgaňginomai.

13 Kiristohât komot yâk orowâk mansain yanje nângâyiñgai.

14 Kutdânenje Yesu Kiristonje tihityeje otmu biwi nângân nângânyeñanje kepeiakmâ konohâk otmu mannomai. Otmu Awoñnenje Anitâye mem heweweñ tuhuyekmu buku orançim tânahom mannomai. Otmu Wâtgât mâmâñjahât Heakje mâmâye otyiñgimu ewe karançim mannomai. Ya bonjanâk.

Nâ bukuyenje,
Paulo

Yeshuât Den Pat Âlepñe
The New Testament in the Selepet Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Selepet long Niugini
copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Selepet

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 22 Nov 2019

995083d2-705e-5a60-af47-1e36806cccbc